

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

SITUAČNÍ A VÝHLEDOVÁ ZPRÁVA LEN A KONOPÍ

ČERVEN
2009

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

ZDROJE INFORMACÍ, ZPRACOVATELÉ PODKLADŮ:

Agritec s.r.o. Šumperk-Temenice
ATOK – Asociace Textilního – Oděvního –
Kožedělného průmyslu
CELC – Evropská konfederace lnu a konopí
Český statistický úřad Praha
FAOSTAT Database – statistická databáze FAO
Lnářské, tírenské a textilní podniky České republiky
Lnářský svaz České republiky
Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky
Vlas Berichten (Odborný časopis belgického
lnářského svazu)
ÚKZÚZ Praha

Odbor rostlinných komodit MZe

Odpovědné odborné redaktorky:

Ing. Marie Tošovská MZe

Bc. Irena Buchtová MZe

Ředitelka odboru:

Ing. Eva Divišová MZe

*Autorky touto cestou děkují za spolupráci všem zpracovatelům
podkladů.*

Marketingový rok je pro přadný len stanoven od 1. 7. do 30. 6.
následujícího roku.

Vydalo Ministerstvo zemědělství

Těšnov 17, 117 05 Praha I

internet: www.mze.cz, e-mail: info@mze.cz

ISBN 978-80-7084-794-7, ISSN 1211-7692, MK ČR E 11003

Tisk a distribuce TYPO – J. Jehlička, Třebichovice 9, 273 06 p. Libušín, e-mail: typo.jj@volny.cz

SITUAČNÍ
A VÝHLEDOVÁ
ZPRÁVA
LEN A KONOPÍ

ČERVEN 2009

OBSAH

Úvod	3
Souhrn	3
Zásahy státu u komodit len a konopí	4
Pěstování přadného lnu ve světě a v EU	11
Pěstování přadného lnu v ČR	18
Tírenské zpracování lnu v ČR	27
Textilní a oděvní průmysl a bilance produkce a užití vlákna	29
Cenový vývoj	31
Zahraniční obchod ČR	32
Pěstování lnu olejného	35
Pěstování konopí setého.....	40

ÚVOD

Předkládaná Situační a výhledová zpráva Len a konopí navazuje na zprávu vydanou v červnu roku 2008. Kromě lnu a konopí, pěstovaných pro vlákno, se pro úplnost stručně zabývá také lnem olejným.

Situační a výhledové zprávy jsou pro všechny podnikatelské subjekty k dispozici na územních pracovištích Agentur pro zemědělství a venkov (AZV), Krajských agentur pro zemědělství a venkov (KAZV), na pracovištích Agrární komory a v budově Ministerstva zemědělství. Dále jsou rovněž k dispozici na internetové adrese: <http://www.mze.cz/>, zemědělská výroba, publikace.

SOUHRN

Podle údajů Lnářského svazu bylo v roce 2008 přadným lnem oseto a sklizeno 140 ha. Setí přadného lnu začalo ve druhé dekádě dubna a bylo ukončeno do konce tohoto měsíce. Porosty byly v průběhu vegetačního období hodnoceny v souhrnu jako dobré. Stav porostů před trháním byl průměrný, asi třetina plochy byla nadprůměrná.

Trhání bylo zahájeno 20. července 2008 a do poloviny srpna byly všechny plochy oseté přadným lnem vytrhány. Vyrosený stonek byl sklizen postupně od první dekády srpna ve velmi dobré kvalitě. Následně se však sklizeň zpomalila a byla ukončena až koncem září. Příčinou bylo prodloužení procesu rosení v důsledku suchého počasí. Celkově byla sklizeň hodnocena jako průměrná, s kolísavou jakostí vlákna podle průběhu povětrnostních podmínek v jednotlivých lokalitách. Byly sklizeny i partie s výbornou jakostí vlákna nad 84 Tex.

V roce 2008 bylo podle Lnářského svazu sklizeno 440 t roseného stonku, tzn. průměrný výnos byl 3,14 t/ha. Obsah dlouhého vlákna ve stonku je na úrovni 14 %. Jakost dlouhého vlákna se pohybuje v rozpětí Tex 125 – 84. Podíl krátkého vlákna je odhadován na 16 %. Ze sklizně v roce 2008 se očekává výroba 132 t třených lněných vláken, z toho 61 t dlouhého vlákna a 71 t krátkého vlákna.

Světové ceny lnářských surovin setrvávají již několik sezón na velmi nízké úrovni, což velmi nepříznivě ovlivnilo český trh s vláknem. Při současných možnostech prodeje, nízkých cenách a při rostoucích zpracovatelských nákladech na všech technologických stupních se stalo pěstování lnu pro naše zemědělce nezajímavé. Přadný len je v ČR ohroženou plodinou. V roce 2009 budou osevní plochy přadného lnu činit pouhých 148 ha.

Pěstební plochy olejného lnu v ČR meziročně kolísají. V roce 2005 došlo ke skokovému nárůstu na 7 335 ha, v roce 2006 na 7 869 ha a v roce 2007 se plochy výrazně snížily na 2 642 ha. Tento pokles byl způsoben odbytovými problémy semene a poklesem ceny na 9 972 Kč/t. To vedlo k dalšímu výraznému snížení osevních ploch v roce 2008 na 1 171 ha. Snížení plochy bylo však zčásti kompenzováno vyšším hektarovým výnosem semene. V roce 2009 se plocha zvýšila na asi 2 500 ha (úplné statistické údaje ještě nejsou k dispozici), pro osetí větší plochy nebylo dostatek osiva.

Pěstováním konopí setého se od roku 2000 začalo zabývat stále více pěstitelů. V roce 2006 činily osevní plochy 1 155 ha, v roce 2007 bylo oseto technickým konopím 1 530 ha a v roce 2008 jen 518 ha. Důvodem poklesu je snížení ceny krátkého vlákna v důsledku celosvětové hospodářské krize. V roce 2009 se plocha snížila na cca 300 ha, zejména kvůli omezenému provozu prvních zpracovatelů.

V současné době u konopných surovin na českém trhu významně převažuje poptávka nad nabídkou. V roce 2008 se dovoz této komodity meziročně zvýšil na více jak dvojnásobek a dosáhl objemu 2 151 t.

ZÁSAHY STÁTU U KOMODIT LEN A KONOPÍ

I. CELNÍ OPATŘENÍ

Vstupem do Evropské unie dne 1. 5. 2004 převzala Česká republika celní legislativu EU, včetně celního sazebníku a obchodně politických opatření. Od 1. 1. 2009 se zahraniční obchod ČR s tzv. třetími zeměmi řídí Nařízením Komise (ES) č. 1031/2008 (celní sazebník).

Přehled celních sazeb při dovozu zboží v roce 2009

KN kód	Název	Sazba cla v %	KN kód	Název	Sazba cla v %
5301 1000	Len surový nebo máčený	bez cla	1204 0010 ¹⁾	Lněná semena, určená k setí	bez cla
5301 2100	Len lámaný nebo třený	bez cla	1204 0090	Lněná semena ostatní	bez cla
5301 2900	Len vochlovaný	bez cla	*1207 9915 ¹⁾ 1207 9920	Semena konopí určená k setí	bez cla
5301 3010	Koudel	bez cla	1207 9991	Semena konopí, ne k setí	bez cla
5301 3090	Lněný odpad	bez cla	1515 1100	Lněný olej surový	3,2
5301 3000**	Lněná koudel a lněný odpad	bez cla	1515 1910 ²⁾	Lněný olej pro technické nebo průmyslové účely	5,1
			1515 1990	Lněný olej ost., pro lidskou výživu	9,6

Pramen: Nařízení Komise (ES) č. 1031/2008

Poznámka: * KN kód zaveden od roku 2007, ** KN kód zaveden od roku 2009,

¹⁾ Na zařazení do této podpoložky se vztahují podmínky stanovené v hlavě II odst. F úvodních ustanovení NK č. 1031/2008,

²⁾ Na zařazení do této podpoložky se vztahují podmínky stanovené právními předpisy ES (čl. 291 až 300 NK č. 2454/93, ve znění pozdějších předpisů).

Regulace podnikání a obchodu uvnitř EU

V rámci Evropské unie, jejímž členem se od 1. 5. 2004 stala i Česká republika, nejsou pro pohyb zboží stanovena žádná cla ani kvóty. Pro dovozy zboží ze zemí, které nejsou součástí ES, platí společný celní sazebník.

Vzhledem k neexistenci hraničních kontrol a celního řízení mezi státy EU vznikla povinnost evidovat daňové a statistické údaje. Nesplnění této povinnosti je sankcionováno. Statistikou vnitřního obchodu se zabývá systém **INTRASTAT** (informace na www.czso.cz).

Povinnost vykazovat data pro Intrastat v ČR se týká osob **registrovaných nebo identifikovaných v ČR k DPH**. Zpravodajskými jednotkami se tak stávají i právnické osoby, jako např. veřejnoprávní instituce, státní orgány, orgány samosprávy apod., které jsou podle zákona o DPH osobami identifikovanými k dani. Povinnost vykazovat data však nevzniká osobě, která není v ČR registrována k DPH a nemá tak povinnost podávat příznání k DPH.

Povinnost vykazovat data vzniká také zpravodajským jednotkám, které jsou osobami registrovanými k DPH současně v ČR i v jiném členském státě a v ČR nemají své sídlo, místo podnikání nebo provozovnu nebo i zahraniční osoby s daňovou povinností k DPH v ČR, pokud se registrovaly k DPH a DIČ jim přidělil Finanční úřad pro Prahu I. Místně příslušným celním úřadem pro odevzdávání Výkazů pro Intrastat i pro registraci k elektronickému předávání těchto Výkazů je pro tyto zpravodajské jednotky Celní úřad Praha I, Washingtonova II, Praha I.

Od 1. 1. 2009 dochází k významným změnám ve vykazování zboží sledovaném v Intrastatu. Mění se mimo jiné limit hodnoty zboží odeslaného nebo přijatého z jiného členského státu od počátku roku 2009. **Práh pro vykazování v roce 2009 bude činit 8 mil. Kč** fakturované hodnoty zboží

odeslaného do jiného členského státu EU i **přijatého** z jiné členské země EU, přičemž zpravodajská jednotka, která překročila osvobozující práh v roce 2008 (tj. 2 nebo 4 mil. Kč), musí vykazovat údaje do Intrastatu nejméně do konce roku 2009.

Další významnou změnou je **povinné uvádění údaje o vlastní hmotnosti** do výkazů Intrastat i pro ty podpoložky kombinované nomenklatury, kterým je v celním sazebníku přiřazen kód doplňkové měrné jednotky.

Základní nařízení Evropské unie

- a) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 638/2004, o statistice Společenství obchodu se zbožím mezi členskými státy a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 3330/91.
- b) Nařízení Komise (ES) č. 1982/2004, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 638/2004, o statistice Společenství obchodu se zbožím mezi členskými státy a o zrušení nařízení Komise (ES) č. 1901/2000 a (EHS) č. 3590/92.
- c) Nařízení Komise (ES) č. 1915/2005, kterým se mění nařízení (ES) č. 1982/2004, pokud jde o zjednodušení zaznamenávání množství a údajů o zvláštních pohybech zboží.
- d) Nařízení Rady (EHS) č. 2658/87, o celní a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku, ve znění pozdějších předpisů.

Příloha I pro výkazy za rok 2009 = v NK (ES) č. 1031/2008, kterým se mění příloha I NR (EHS) č. 2658/87, o celní a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku;

- e) Nařízení Komise (ES) č. 1833/2006 o klasifikaci zemí a území pro statistiku zahraničního obchodu Společenství a statistiku obchodu mezi členskými státy.
- f) Nařízení Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství, ve znění pozdějších předpisů.
- g) Nařízení Komise (EHS) č. 2454/93, kterým se provádí NR (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství, ve znění pozdějších předpisů.
- h) Směrnice Rady 2006/112/ES, o společném systému daně z přidané hodnoty.

Základní právní předpisy České republiky související s obchodem

- Zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 185/2004 Sb., o Celní správě ČR, ve znění pozdějších předpisů,
- Vyhláška č. 393/2008 Sb., která mění vyhlášku č. 201/2005 Sb., o statistice vyváženého a dováženého zboží a způsobu sdělování údajů o obchodu mezi ČR a ostatními členskými státy ES, ve znění vyhlášky č. 563/2006 Sb.,
- Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Vnější obchodní politika EU

EU je celní unií vytvořenou v souladu s pravidly WTO. EU má společný celní kodex a společný celní sazebník.

Pro dovozce je celní sazebník v podobě tzv. TARIC (Integrovaný tarif Evropského společenství, vydávaný v souladu s Nařízením Komise EHS č. 2658/87). Distribuce TARICu probíhá v aktuální elektronické podobě na adrese http://europa.eu.int/comm/taxation_customs nebo na adrese www.cs.mfcr.cz a 1x ročně je vydáván v Úředním věstníku EU.

Obchodní vztahy EU se třetími zeměmi charakterizuje velký počet preferenčních dohod, meziregionálních iniciativ a jiných významných ujednání. Existují i samostatná obchodní ujednání o obchodu s některými zemědělskými výrobky. Privilegované jsou vztahy s geograficky a historicky nejbližšími partnery, tzn. se členskými státy Evropského sdružení volného obchodu (ESVO), které zahrnuje Švýcarsko, Norsko, Island a Lichtenštejnsko.

Další významnou oblastí, kde má EU sjednány dohody typu zóny volného obchodu, je **oblast Středomoří** (Maroko, Palestina, Tunisko, Jordánsko, Libanon, Egypt, Alžírsko).

Neméně důležitá z hlediska zemědělských komodit je dohoda o spolupráci se skupinou afrických, karibských a tichomořských rozvojových zemí (**ACP**). Významné jsou rovněž preferenční dohody s Tureckem, Izraelem a Chorvatskem, dále s Čínou, Chile, Makedonií, Mexikem a JAR.

S vyspělými mimoevropskými zeměmi, jako je Austrálie, Kanada, Japonsko, Korejská republika, Hongkong, Tchaj-wan, Nový Zéland, Singapur a USA, probíhá obchod EU na základě smluvních celních sazeb. Na některé vybrané zemědělské výrobky existují komoditní preferenční ujednání.

Pro úplnost je třeba zmínit, že za stanovených podmínek je možné partnerům poskytnout **jednostranné (autonomní) preference**, obvykle v podobě snížení, resp. odstranění celních sazeb. EU této možnosti využívá ve vztahu vůči rozvojovým a nejméně rozvinutým zemím podle Všeobecného systému preferencí, zemím západního Balkánu, 20 zámořským zemím a územím, s nimiž mají Dánsko, Francie, Velká Británie a Nizozemsko zvláštní vztahy.

Hlavní nařízení ES, které se týkají:

a) společné organizace trhu se lnem a konopím pěstovanými na vlákno

Nařízení Rady (ES) č. 234/2007

Nařízení Rady (ES) č. 247/2008

Nařízení Rady (ES) č. 72/2009

Nařízení Komise (ES) č. 507/2008

b) režimů přímých podpor v rámci společné zemědělské politiky

Nařízení Rady (ES) č. 1257/1999, v platném znění

Nařízení Rady (ES) č. 73/2009

Nařízení Komise (ES) č. 796/2004

Nařízení Komise (ES) č. 1973/2004

Nařízení Komise (ES) č. 1124/2008

Výkonným orgánem pro společnou organizaci trhu se lnem a konopím, pěstovaným na vlákno, v ČR je SZIF (zákon č. 256/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Provádí agendu spojenou s uznáváním prvních zpracovatelů a veškeré úkony, spojené s oběhem a výplatou finančních prostředků vázaných na rozhodovací proces, týkající se finančního vztahu producentské sféry s institucemi EU.

Informace lze získat na následujících webových stránkách

Webový server SZIF: <http://www.szif.cz>

Webový server MZe: <http://www.mze.cz>, - podpora z EU a národní dotace.

2. LICENČNÍ POLITIKA

Nařízení vlády č. 248/2004 Sb. stanoví, že od 1. 5. 2004 licence pro dovoz konopí ze třetích zemí podle předpisů ES vydává SZIF na základě žádosti dovozce. Licenci pro dovoz surového konopí lze vydat pouze schválenému prvnímu zpracovateli, jehož schválení zahrnuje zpracování konopných stonků.

K žádosti o licenci pro dovoz semen konopí určených k výsevu je žadatel povinen připojit doklad, který prokazuje, že se jedná o odrůdu, která nemá vyšší obsah tetrahydrokanabinolu než 0,2 %.

Licenci pro dovoz semen konopí, která nejsou určena k výsevu, lze v souladu s předpisy ES vydat pouze schválenému dovozci semen konopí. Dovozece musí doložit SZIF, že s konopným semenem bylo naloženo způsobem a ve lhůtě, které stanovují předpisy ES.

3. DAŇOVÁ POLITIKA

Zákonem č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, jsou upraveny daně na zboží, nemovitosti a služby za podmínek stanovených tímto zákonem. Od ledna 2008 jsou nově stanoveny sazby daně DPH, základní sazba daně je 19 % a snížená sazba 9 %.

Snížené sazby DPH (tj. 9 %) podléhají následující skupiny položek celního sazebníku:

- 1204 - lněná semena
- 1207 99 - konopná semena
- 1515 11 - lněný olej surový
- 1515 19 - lněný olej pro technické nebo průmyslové účely
- 1515 19 - lněný olej ostatní, pro lidskou výživu

základní sazby DPH ve výši 19 %:

- 5301 10 - len surový nebo máčený
- 5301 21 - len lánaný nebo třený
- 5301 29 - len vochlolaný
- 5301 30 - lněná koudel a lněný odpad

4. LEGISLATIVNÍ OPATŘENÍ VZTAHUJÍCÍ SE BEZPROSTŘEDNĚ KE LNU A KONOPÍ

Vyhláška 215/2008 Sb., o opatřeních proti zavlékání a rozšiřování škodlivých organismů rostlin a rostlinných produktů (ruší vyhl. č. 330/2004 Sb.).

Nařízení vlády č. 112/2008 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování národních doplňkových plateb k přímým podporám.

Nařízení vlády č. 47/2007 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování jednotné platby na plochu zemědělské půdy a některých podmínek poskytování informací o zpracování zemědělských výrobků pocházejících z půdy uvedené do klidu.

Vyhláška č. 384/2006 Sb., o podrobnostech o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin, ve znění vyhlášky č. 231/2007 Sb.

Zákon č. 178/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 444/2005 Sb.

Vyhláška č. 151/2005 Sb., kterou se stanoví vzory formulářů pro hlášení osob pěstujících mák setý nebo konopí a způsob vyplňování a nakládání s uvedenými formuláři.

Vyhláška č. 329/2004 Sb., o přípravcích a dalších prostředcích na ochranu rostlin, ve znění vyhlášky 371/2006 Sb.

Zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 248/2004 Sb., o některých opatřeních k provádění společné organizace trhu se lnem a konopím pěstovanými na vlákno.

Vyhláška č. 388/2003 Sb., kterou se mění vyhláška č. 403/2000 Sb., kterou se určují druhy zemědělského zboží, na něž je možné vystavovat zemědělské skladní listy a podmínky pro provozování zemědělských veřejných skladů.

Zákon č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 307/2000 Sb., o zemědělských skladních listech a zemědělských veřejných skladech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Z tohoto zákona vyplývá ohlašovací povinnost pěstitelům konopí na ploše větší než 100 m².

Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

5. DOTAČNÍ POLITIKA V RÁMCI SPOLEČNÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY EU

Dne 22. října 2007 bylo vydáno NR (ES) č. 1234/2007, kterým se stanoví společná organizace zemědělských trhů a zvláštní ustanovení pro některé zemědělské produkty („jednotné nařízení o společné organizaci trhů“). Toto nařízení ruší od 1. 7. 2008 NR (ES) č. 1673/2000, kterým byla stanovena podpora na zpracování 1 tuny vlákna takto:

- na dlouhá lněná vlákna 160 EUR pro marketingové roky 2002/03 až 2005/06,
- na krátká lněná vlákna a konopná vlákna, obsahující maximálně 7,5 % nečistot a pazdeří, 90 EUR.

Na základě výsledků studie, hodnotící organizaci společného trhu pro sektor len a konopí, byl stávající systém podpor prodloužen o 2 roky, tj. do marketingového roku 2007/08.

Členské státy, se zřetelem k tradičním možnostem prodeje, mohly rozhodnout o poskytování podpor také na:

- krátká lněná vlákna s obsahem nečistot a pazdeří ve výši 7,5 % až 15 %,
- konopná vlákna s obsahem nečistot a pazdeří ve výši od 7,5 % až 25 %.

V těchto případech poskytly členské státy podporu na množství vlákna, které odpovídá při základu 7,5 % nečistot a pazdeří maximálně výši národního garantovaného množství. Limity pro jednotlivé zpracovatele určily členské státy tak, aby byla dodržena národní garantovaná množství, která jsou pro ČR 1 923 t dlouhého lněného vlákna a 2 866 t krátkého lněného a konopného vlákna.

Na základě mnoha jednání bylo dne 17. března 2008 vydáno **NR (ES) č. 247/2008, kterým se mění NR č. 1234/2007** v tom smyslu, že se prodlužuje režim podpory dle NR (ES) č. 1673/2000 o jeden marketingový rok, tj. do 2008/2009. Od tohoto roku se předpokládalo zrušení podpory na zpracování krátkého lněného a konopného vlákna a ponechání podpory pouze na dlouhé vlákno. Tento záměr byl ze strany Francie, ČR a Polska na mnoha jednáních rozporován, protože zrušení podpory na zpracování krátkého vlákna by výrazně poškodilo rozvíjející se program pěstování a zpracování konopí.

Výsledkem této snahy je **prodloužení podpory na zpracování krátkého lněného a konopného vlákna ve výši 90 EUR/t do konce marketingového roku 2011/2012, publikované v NR (ES) č. 72/2009. Na zpracování dlouhého lněného vlákna bude dle tohoto NR poskytována podpora v marketingovém roce 2009/2010 ve výši 200 EUR/t a v roce 2010/2011 a 2011/2012 ve výši 160 EUR/t.**

Podpora pěstitelům byla začleněna jako přímá platba v rámci SAPS a je na ní aplikován princip postupného zvyšování přímých plateb. V roce 2005 byla tato sazba vyplácena ve výši 2 110,70 Kč/ha, v roce 2006 2 517,80 Kč/ha, v roce 2007 ve výši 2 791,50 Kč/ha a v roce 2008 to bylo 3 072,70 Kč/ha.

Národní doplňková platba TOP-UP na pěstování lnu na vlákno se naopak postupně snižuje. V roce 2005 se na 1 ha půdy oseté přadným lnem vyplácelo 5 029,30 Kč/ha, v roce 2006 4 321,10 Kč/ha, v roce 2007 3 843,40 Kč/ha a v roce 2008 1 631,20 Kč/ha.

Co se týká podpory zpracovatelům, nejedná se o přímou platbu ve smyslu komunitárního práva. Tato podpora je tedy vyplácena v plné výši na základě doloženého množství zpracovaného vlákna.

Dotační politika ČR

a) Přadný len

V roce 2005 byla podpora pěstování lnu na vlákno dána NV č. 145/2005 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování národních doplňkových plateb k přímým podporám pro rok 2005. Ze 118 žadatelů o národní doplňkovou platbu na 4 286 ha přadného lnu bylo 117 žadatelům vyplaceno celkem 21 555 680 Kč. Sazba na 1 ha činila 5 029,30 Kč.

Pro rok 2006 byla podpora pěstování lnu na vlákno dána NV č. 141/2006 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování národních doplňkových plateb k přímým podporám pro rok 2006. Podle tohoto nařízení byla předmětem podpory plocha osetá uznaným osivem odrůd přadného lnu, na kterou měl pěstitel uzavřenou smlouvu o odbytu s akreditovaným prvním zpracovatelem. V roce 2006 bylo na doplňkovou platbu podáno 80 žádostí na celkovou výměru 2 756,8 ha. Celkem bylo vyplaceno na 2 737,3 ha 11 729 151 Kč (sazba 4 321,10 Kč/ha).

Pro rok 2007 bylo pěstování přadného lnu finančně podpořeno jednotnou platbou na plochu při sazbě 2 791,50 Kč/ha a národní doplňkovou platbou při sazbě 3 843,40 Kč/ha. Národní doplňková platba byla vyplácena pěstitelům, kteří pěstovali len v minulém období bez ohledu na plochu osetou přadným lnem v roce 2007. Tento způsob výplaty podpory nebyl pro pěstitele motivující a plocha přadného lnu klesla na 824 ha.

V roce 2008 bylo pěstování přadného lnu finančně podpořeno jednotnou platbou na plochu ve výši 3 072,70 Kč/ha, národní doplňkovou platbou TOP-UP na pěstování lnu na vlákno 1 631,20 Kč/ha a platbou na zemědělskou půdu 1 341,40 Kč/ha. I když celková částka finančních prostředků, vyplácená na 1 ha sklizené plochy přadného lnu, se v průběhu let významně nesnižuje, značný pokles sazby TOP-UP na přadný len se projevil v masivním ústupu od pěstování této tradiční, ale náročné plodiny. V roce 2008 se přadný len pěstoval pouze na ploše 140 ha.

V rámci **dotačního programu 3. Podpora ozdravování polních a speciálních plodin** bylo na nákup uznaného a mořeného osiva registrovaných odrůd přadného lnu v roce 2007 vyplaceno 27 pěstitelům přadného lnu celkem 1 692 828 Kč. V roce 2008 podalo žádost pouze 5 pěstitelů, kterým byla vyplacena celková částka 174 636 Kč.

b) Len olejný a konopí na vlákno

V roce 2005 činila sazba na podporu pěstování lnu olejného a konopí na vlákno v rámci platby na pěstování plodin na orné půdě 2 314,90 Kč/ha, v roce 2006 ve výši 2 240,40 Kč/ha a v roce 2007 ve výši 2 791,50 Kč/ha. V roce 2008 byla pěstitelům těchto plodin vyplacena vedle platby SAPS ve výši 3 072,70 Kč/ha ještě platba na zemědělskou půdu ve výši 1 341,40 Kč/ha.

V roce 2006 bylo takto podpořeno 25 pěstitelů technického konopí, kteří na 1 155,67 ha pěstovali konopí na vlákno, v roce 2007 to bylo 41 zemědělců pěstujících konopí na 1 537,85 ha a v roce 2008 to bylo 26 pěstitelů konopí na 517,67 ha.

c) Akreditace zpracovatelů

V současné době jsou v ČR akreditováni tito první zpracovatelé lněných stonků:

- pro dlouhé lněné vlákno: Texlen, ČEMOLEN, Moravolen Trade, AGRITEC Farm, Opavlen a Odetka, zpracováním stonku se skutečně zabývá ČEMOLEN, AGRITEC Farm,
- pro krátké lněné vlákno: Texlen, ČEMOLEN, Moravolen Trade, AGRITEC Farm, Opavlen a Odetka,
- pro zpracování konopného stonku jsou akreditováni: Josef Benedikt, Marie Benešová,
- s akreditací v řešení je první zpracovatel lnu a konopí LENKA Kácov.

Souhrnná roční zpracovatelská kapacita těchto podniků je cca 2 tis. t dlouhého lněného vlákna, 3 tis. t krátkého vlákna a 4 tis. t konopného vlákna.

Vzhledem k rapidnímu snížení pěstitelských ploch přádného lnu a částečně i konopí byla většina původní zpracovatelské kapacity (7,7 tis. t dlouhého vlákna, 9 tis. t krátkého vlákna a 7,6 tis. t konopného vlákna) nevyužita a je, kromě 4 podniků (tj. AGRITEC Farm Šumperk, Josef Benedikt, ČEMOLEN Humpolec a LENKA Kácov), zlikvidována nebo v likvidaci. Odejmutí akreditace pro LENKA Kácov je v řízení.

PĚSTOVÁNÍ PŘADNÉHO LNU VE SVĚTĚ A EU

V posledních několika letech nastal pokles osevních ploch přadného lnu v celém světě. Výjimkou byly tradiční lnářské západoevropské země Francie, Belgie a Nizozemsko, kde se pěstitelské plochy snižují až od roku 2006. V Egyptě došlo pravděpodobně k mírnému nárůstu pěstitelských ploch. O velikosti osevních ploch přadného lnu v Číně nebyly dlouho k dispozici žádné ověřené údaje. Teprve studie čínského trhu, zpracovaná v roce 2007 francouzským Domem módy (IFM) a zadaná organizací CELC, uvádí, že v roce 2006 dosahovala výměra lnu 130 tis. ha, ale podle dalších informací bylo pouze 78 tis. ha sklizeno pro další zpracování.

Světové osevní plochy přadného lnu se pohybují přibližně okolo 400 tis. ha, na nichž se Francie, Belgie a Nizozemsko podílí cca čtvrtinou. Výroba vlákna ze západoevropské produkce představuje cca 60 % světové nabídky.

Z výše uvedeného vyplývá, že světová produkce lněného dlouhého vlákna je především koncentrována v zemích západní Evropy – mezi řekami Escaut (Šelda) a Seina.

Pěstování přadného lnu v zemích EU

Do počátku devadesátých let se v zemích EU pěstoval přadný len na cca 50 – 80 tis. ha. K velkému poklesu osevních ploch na 44 tis. ha došlo v letech 1991/1992, kdy vyvrcholila lnářská krize. Zásadou nové dotační politiky EU se v dalších letech zájem o pěstování lnu opět oživil a osevní plochy se postupně zvyšovaly. V roce 1995 překročily osevní plochy hranici 100 tis. ha a růst dále pokračoval.

Hlavním důvodem tohoto nebývalého nárůstu osevních ploch však bylo spekulativní pěstování lnu v netradičních pěstitelských zemích s cílem získat dotace. Podpora byla totiž v té době poskytována bez ohledu na následné zpracování a užití.

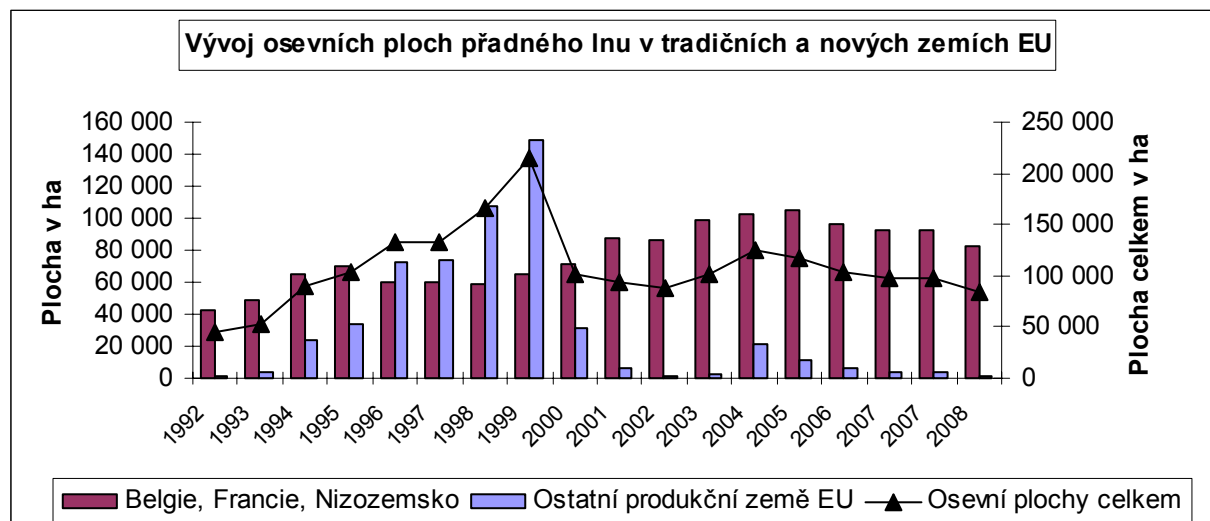
Vývoj ploch přadného lnu v zemích EU

Země	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Francie ¹⁾	49 129	53 680	66 561	66 772	74 439	78 281	81 843	76 278	74 500	67 688
Belgie	12 176	13 320	16 860	15 315	19 306	19 823	18 761	15 919	14 740	12 230
Nizozemsko	3 570	4 016	4 415	4 062	4 615	4 517	4 691	4 366	3 500	2 572
Celkem	64 875	71 016	87 836	86 153	98 360	102 621	105 289	96 563	92 740	82 490
V. Británie	15 000	12 089	4 860	177	1 976	1 820	21	0	0	0
Finsko	863	1 067	365	202	97	67	57	0	0	0
Německo ²⁾	569	402	200	200	224	180	38	30	51	42
Španělsko	126 226	13 895	457	55	0	0	0	0	0	0
Rakousko	336	450	132	171	142	110	133	129	0	0
Švédsko	1 327	21	0	25	0	30	0	0	34	
Dánsko	11	45	19	2	0	0	0		0	0
Itálie			0	6	20	80	18		0	0
Irsko									0	0
Portugalsko	4 678	3 810	0	0					0	0
Lotyšsko						2 400	2 072	1 057	0	356
Litva						5 600	3 599	1 420	424	247
Polsko						5 745	1 507	788	1 044	779
Česko						5 499	4 311	2 736	824	156
Celkem EU	213 885	102 183	93 869	86 991	100 819	124 152	117 043	102 723	95 117	84 070

Pramen: DG VI – C4 Evropská Komise, Statistiky Belgického ministerstva pro střední stav a zemědělství, *Vlas Berichten* č.8/02, č. 12/03, 22/03, č. 22/04, č. 23/05, Lnářský svaz ČR, *Od r. 2005 podle materiálu Řídícího výboru pro SOT- len a konopí, předloženého dne 26.2.2009.*

Poznámka: ¹⁾ bez ha určených pro papírenský průmysl (rok 2002 – 1 700 ha, rok 2001 – 1 400 ha, rok 2000 – 2 000 ha, rok 2004 včetně 1 800 ha),

²⁾ bez ha pro netextilní užití (rok 2002 – 150 ha, rok 2001 – 200 ha)

Pramen: Vlas Berichten č. 8/02, č. 12,22/03, č. 22/04, č. 22,23/05, č. 23/06, č. 20,22/07, Od roku 2005 podle materiálu Řídícího výboru pro SOT-len a konopí.

Poznámka: od roku 2004 jsou zahrnuty země, které v tom roce přistoupily do EU

V roce 1999 byla v EU 15 evidována plocha přádného lnu téměř 214 tis. ha. K navýšení produkce lnářských surovin však téměř nedošlo. S platností nových směrnic k výplatě podpor na zpracování od roku 2000 ztratili pěstitelé v netradičních zemích o pěstování přádného lnu zájem.

V tradičních lnářských zemích EU (Francii, Belgii, Nizozemsku) se osevní plochy pohybovaly do roku 1999 mezi 60 až 70 tis. ha, v dalším období až do roku 2005 (s výjimkou roku 2002) se meziročně zvyšovaly. Tyto země trvale produkují vysoce kvalitní lněné vlákno zejména pro textilní zpracování a jeho produkci se snaží regulovat v závislosti na vývoji poptávky.

V roce 2004 přistoupilo k EU 15 dalších 10 zemí, z nichž byly tradičními producenty přádného lnu především Česká republika, Polsko, Litva a Lotyšsko. Od ledna 2007 se staly členy EU Bulharsko a Rumunsko. Tyto země však přádný len nepěstují.

Do roku 2006 se celková výměra přádného lnu v Evropě pohybovala nad úrovní 100 tis. ha, od roku 2007 nastal pokles osevních ploch a celková výměra přádného lnu v EU 27 v roce 2008 dosáhla cca 84 tis. ha.

Pěstování přádného lnu v EU v roce 2008

Přesto, že v posledních třech letech došlo i v západoevropských zemích k poklesu osevních ploch, reprezentuje stále EU 27 přibližně 25 % celkové výměry přádného lnu ve světě. Hlavními lnářskými zeměmi v EU zůstává stále Francie, Belgie a Nizozemsko. K dalším pěstitelským zemím patří Česká republika, Polsko, Litva a v menší míře Německo a Švédsko. Dochází zde však k výraznému snižování osevních ploch.

I hlavní pěstitelské země zaznamenaly v roce 2007 snížení osevních ploch. V roce 2008 bylo ve třech tradičních západoevropských lnářských zemích oseto 82 490 ha lnu, tj. cca o 11 tis. ha méně než v minulém roce, což znamená meziroční snížení o 11 %. Pro rok 2009 je žádoucí další omezení pěstitelských ploch přádného lnu, vzhledem k vysokým zásobám vlákna.

Lnářská výroba se všeobecně v minulosti vyznačovala značnými výkyvy a kolísáním. V západoevropských zemích však měla v posledních letech pozoruhodně stabilní a rostoucí trend, který neměl v minulosti obdobu. Na příklad v roce 2000 se v uvedených zemích vypěstovalo 573 tis. t lněných rosených stonků a v roce 2004 již 775 tis. t. Objem výroby dlouhého vlákna vzrostl ve stejném období v důsledku rozšíření pěstitelských ploch z 93 tis. t na 136,5 tis. t. U krátkého vlákna to znamenalo nárůst objemu výroby ze 47 tis. t na 61 tis. t.

V sezóně 2005/06 bylo ve třech tradičních západoevropských zemích (Belgii, Francii, Nizozemsku) vyrobeno 143 943 t dlouhého vlákna a prodáno 128 554 t dlouhého vlákna. V sezóně 2006/2007 výroba poklesla na 132 092 t a prodáno bylo 115 169 t dlouhého vlákna. Předpokládá se, že v roce 2008 by mohlo být z uvedených zemí realizováno na trhu 135 tis. t dlouhého vlákna a 46 tis. t krátkého vlákna. Jakékoliv další množství nad tyto limity zůstane na skladech.

Průběh vegetace a sklizně roku 2008

Vzhledem k tomu, že stále ještě nejsou k dispozici ucelené a odpovídající informace ze všech zemí EU, vychází hodnocení evropské produkce, tak jako v předchozích letech, z hodnocení tradičních pěstitelských zemí Belgie, Francie a Nizozemska.

Setí

V západní Evropě se setí přadného lnu v důsledku velmi nepříznivého počasí značně opozdilo. Ve Francii, Belgii a v Nizozemsku byla k 15. dubnu 2008 oseta necelá polovina ploch. Koncem dubna se však počasí natolik zlepšilo, že bylo možné setí dokončit.

Podíl raných lnů osetých ve třech západoevropských zemích byl ve srovnání s minulými léty nízký. Pozdní setí bylo na vzházení porostů znát. Oproti předchozím rokům byly podmínky roku 2008 pro vzrůst přadného lnu znatelně horší.

Hodnocení porostů

O zlepšení situace se postaralo neobyčejně slunné a suché počasí v celé západní Evropě v první polovině května, které vzrůst lnu podpořilo. Situace se změnila v polovině června, kdy nastalo velmi deštivé počasí ve většině lnářských oblastí. Rychlý růst pak pokračoval i v červenci, v některých regionech byl však na úkor pevnosti a stability porostů.

Ke konci vegetačního období byl ve všech třech lnářských zemích hodnocen stav porostů jako dobrý a velmi slibný.

Trhání stonku probíhalo, zejména v druhé polovině srpna, velmi pomalu. Příčinou byla v té době především vysoká polehlost porostů v důsledku silných přivalových dešťů. Velmi nestabilní počasí brzdilo rosení a organizaci sběru stonku, někde docházelo k přerosení materiálu.

Sklizeň

Teprve díky suchému počasí v posledním týdnu měsíce září mohly být poslední partie uroseného stonku sebrány a svezeny. Lnářská sklizeň 2008 byla k 26. září ukončena a byla, i přes problémy, které ji provázely, hodnocena jako dobrá. Hektarové výnosy roseného stonku předčily očekávání.

Bilance lnářských surovin v zemích západní Evropy

V letech 1988 až 1996 dosahoval prodej třeného vlákna ve třech tradičních západoevropských zemích v průměru ročně 60 – 61 tis. t. V důsledku změny obchodní strategie na světovém lnářském trhu a akceptováním vysoké poptávky ze strany Číny po lnářských surovinách tento prodej od roku 1999 výrazně rostl. V kampani 2004/2005 dosáhl 136 tis. t.

Situaci v obchodě se lněným vláknem lze z hlediska vývoje charakterizovat takto:

- do roku 1999 byl směřován téměř všechen obchod se lněným dlouhým vláknem do evropského textilního průmyslu a ceny odpovídaly vysoké poptávce,
- od roku 1999 začala dominovat na lnářském světovém trhu nadstandardní poptávka z nově instalovaných finálních lnářských kapacit v Číně,
- vysoká nabídka bránila tvorbě reálných cen a ceny byly silně stlačovány,

- vysoké objemy obchodu se lněným vláknem byly provázány s nejnižšími objemy prodeje v hodnotovém vyjádření.

Vzhledem k nepříznivému vývoji cen a také k poklesu odbytu textilního zboží na světovém trhu poukazovali odborníci již v roce 2005 na nutnost regulace osevních ploch.

Přesto, že se od roku 2006 osevní plochy v tradičních západoevropských zemích snižovaly, neodpovídal pokles potřebě regulace produkce s ohledem na klesající poptávku. Nedošlo ani k původně očekávanému snížení stavu zásob na všech výrobních stupních v důsledku špatné sklizně roku 2007. Zejména v posledních dvou letech poptávka po lněných surovinách výrazně poklesla a v kombinaci s dobrými hektarovými výnosy a vysokými výnosy vlákna byla rovnováha na světovém trhu lnářských surovin narušena. Došlo k enormnímu nárůstu zásob lnářských surovin a ke zhroucení cen. Všechna administrativní opatření k usměrnění vývoje a zvládnutí situace jsou doposud málo účinná.

Ke sklizni v roce 2008 nebyl ve třech tradičních produkčních zemích žádný podrobnější rozbor prováděn. Sklizeň byla vydatná, kvalita vlákna je hodnocena jako dobrá. Podle odhadu skončila s přebytkem ve výši 25 tis. t.

Vzhledem ke snižující se poptávce na trhu a trvalému tlaku na ceny se zásoby lněného vlákna hromadí ve skladech. V roce 2008 došlo k meziročnímu poklesu prodeje o cca 40 tis. t. Organizovaní západoevropští lnáři hledají řešení současné krize a možnosti, jak zabránit vysokým ztrátám, které hrozí celému sektoru v důsledku vysokého stavu zásob. Podle odhadu odborníků převyšuje teoretická nabídka poptávku více jak dvojnásobně. V posledních letech bylo téměř 85 % třeného lnu dodáváno do Číny a současný pokles aktivit ze strany čínských odběratelů je příčinou vážných problémů lnářského sektoru a vrcholící lnářské krize.

V roce 2009 bude třeba omezit pěstitelskou plochu přadného lnu v západoevropských lnářských zemích na max. 62 tis. ha. Očekává se, že důsledná realizace tohoto opatření, spolu s dohodnutým omezením výroby dlouhého vlákna, urychlí obnovení rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou.

Vývoj cen dlouhého vlákna v EU

Přes všechny problémy, které klasickou lnářskou výrobu v tradičních zemích v minulých letech provázely, zaručovaly předchozí sklizně pěstitelům přadného lnu i zpracovatelům lněného stonku slušný příjem z jednoho hektaru sklizňové plochy.

Nepříznivý cenový vývoj byl nastartován koncem roku 2003 výrazným poklesem cen dlouhého třeného vlákna a tento stav přetrvává. Tolik potřebné oživení se nedostavilo ani v roce 2007. Pro lnářskou sklizeň s normální výtěžností je cena 1,50 EUR/kg dlouhého třeného lněného vlákna (s výjimkou vyloženě jakostně znehodnocených partií) absolutně nejnižší základní cenou.

Úroveň cen z roku 2006 již nebylo možné dále akceptovat. Francouzská lnářská organizace CIPALIN proto převzala odpovědnost za obchody tírenských podniků ve Francii a stanovila, že bude omezeno zpracování sklizně z roku 2006 a ceny dlouhého vlákna z této sklizně se musí v závislosti na kvalitě pohybovat v rozpětí od 1,50 až 2,50 EUR/kg. K této iniciativě se připojili belgičtí a nizozemští lnáři. Cílem bylo zabránit dalšímu pokračování negativní cenové spirály v sortimentu dlouhého vlákna.

Očekávalo se, že důsledně dodržovaný prodej podle nových cen a relativně omezená nabídka přispějí k lepšímu cenovému vývoji v roce 2007. Z hodnocení sezóny 2006/2007 však vyplývá, že jediným zjištěným pozitivním jevem byla skutečnost, že se podařilo negativní cenovou spirálu zastavit. K určitému zlepšení cen však došlo teprve koncem listopadu 2007, kdy se konečně zvýšil objem obchodů a mírně vzrostly i ceny, a to zejména u materiálů ze sklizně roku 2006. Zvýšení cen je však stále nedostatečné a ceny nezajišťují rentabilitu. Výjimkou je obchod uskutečněný ve Francii v závěru roku 2007 s vláknem ze sklizně roku 2006 v cenách okolo 3 EUR/kg.

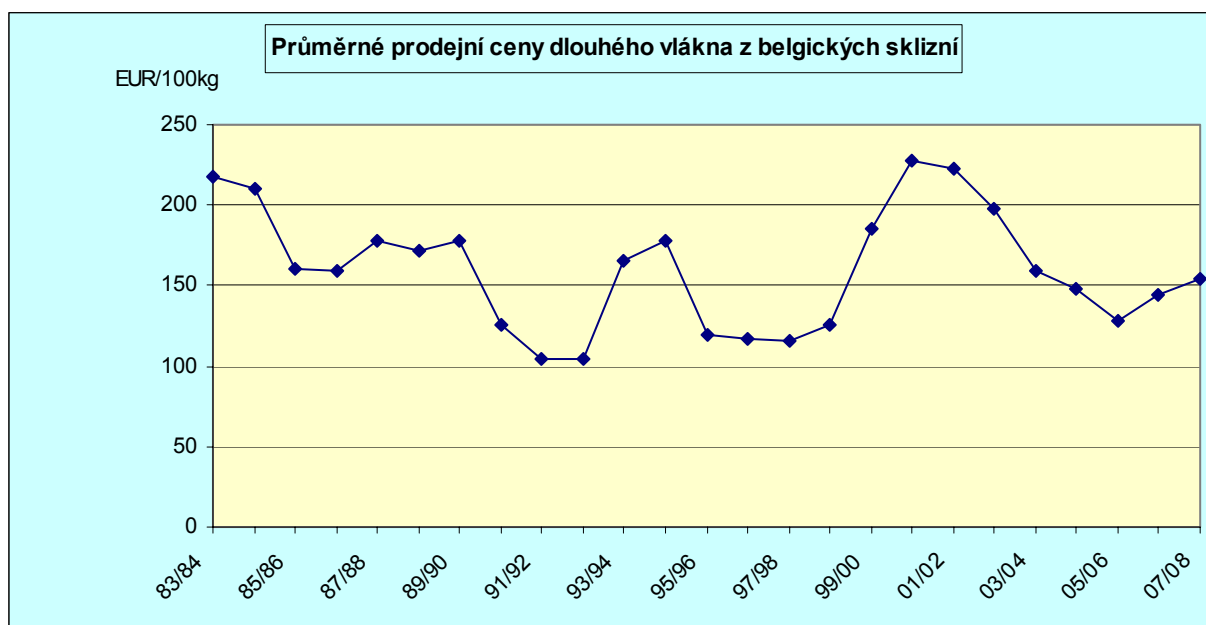
V průběhu posledních dvou kampaní v letech 2006 a 2007 se ceny v průměru zvýšily na 1,547 EUR/kg (tj. o 14,9 %) a objem odbytu celkem poklesl na 115 169 t (o 10,4 %). Během druhé poloviny uvedené sezóny poptávka poklesla o 15 %. Situace se však i přes původně optimistické předpovědi nezměnila

ani v roce 2008. Objem obchodu poklesl za prvních šest měsíců v porovnání s minulou sezónou o 43 %. Zásoby dlouhého vlákna celkem vzrostly za stejné období o 46,5 %. Ceny byly pod stále větším tlakem. Koncem prosince 2008 byla kumulovaná průměrná cena o 22,3 % nižší než ve stejném období v roce 2007. Tlak na ceny stále trvá v celé šíři sortimentu.

Vývoj trhu dlouhého vlákna v EU

Z obchodního hlediska lze minulé období charakterizovat následovně:

- **Marketingový rok 2004/2005** – slabá dynamika prodeje, pokles zájmu o nižší kvality dlouhého vlákna, nabízené ceny tak nízké, že většina výrobců dávala přednost pozdržet materiál na zásobách a spekulovat s pozdějším zvýšením cen. Všeobecné zvýšení stavu zásob.
- **Marketingový rok 2005/2006** – ve třech klasických západních zemích bylo prodáno 128 554 t dlouhého vlákna při dosažené průměrné ceně 1,346 EUR/kg. Ve srovnání s předcházející prodejní sezónou to znamená nárůst o 4,5 % v objemu, ale pokles v ceně o 10,8 %. Podmínky prodeje dlouhého vlákna jsou však pro lnáře tak nepříznivé, že hrozí likvidace řady tradičních lnářských producentů.
- **Marketingový rok 2006/2007** – opatření přijatá tradičními lnářskými západoevropskými zeměmi k zastavení nepříznivého cenového vývoje se v závěru roku 2006 a ani v prvním čtvrtletí roku 2007 výrazně neprojevila.
- **Marketingový rok 2007/2008** - administrativní opatření ke zvládnutí nepříznivého stavu se jevila jako málo účinná. Teprve v závěru roku 2007 se situace na trhu změnila k lepšímu. Zvýšení cen se však projevilo jen u vláken ze sklizně 2006. Cenové narovnání zejména v sortimentu třeného vlákna je nedostatečné, nelze hovořit o cenách zajišťujících rentabilitu.
- **Marketingový rok 2008/2009** – v prosinci 2008 poklesl obchod ve srovnání s předchozím rokem o 46,5 %. Zásoby jsou vysoké. Vzhledem k situaci stále přetrvává tlak na ceny v celé šíři sortimentu. Lnářská krize vrcholí. Pro nápravu je nezbytné výrazné omezení nabídky v celém sortimentu lnářských surovin, a to cestou dalšího snížení pěstitelských ploch a zároveň omezováním a regulací výroby v tírnách.

Pramen: Vlas Berichten č. 2/03, č. 1 – 24/04, č. 1 – 24/05, 1-24/06, č. 18, 22/07, č. 1-24/08

Vývoj trhu krátkého vlákna v EU

Sezónu 2006/2007 zahájil sektor pěstování a zpracování lnu ve třech tradičních západoevropských zemích se zásobami přibližně ve výši 35 700 t na bázi zušlechtěné koudelky, tj. o 12 % více v porovnání s předcházející sezónou. Mírné snižování osevních ploch, spojené s větší výdajností vlákna, znamenalo v roce 2006 sklizeň cca 55 tis. t, což představovalo meziroční pokles ve výnosu o 37 %. Bez započtení zásob obchodu, zpracovatelského průmyslu a bez jakéhokoliv dovozu představovala v sezóně 2006/2007 teoretická nabídka cca 90 500 t, tj. o 24 % více než v předchozím roce.

Skutečnost, že krátké lněné vlákno, na rozdíl od dlouhého vlákna, nachází snadněji uplatnění a odbytu na trhu, je především dána širokými možnostmi užití. Odbyt krátkého vlákna neměl výraznější problémy a oproti dlouhému vláknu se lépe rozvíjel. Je také méně závislý na čínské poptávce. Partie z nové sklizně 2007, které neměly odpovídající kvalitu pro využití v textilním průmyslu, našly uplatnění v papírenském průmyslu, v automobilovém průmyslu a pro výrobu zvukově a tepelně izolačních materiálů. Cenová úroveň těchto vláken byla ve srovnání s krátkými vlákny pro textilní využití podstatně nižší. Protože se v poslední době zvýšily i ceny ostatních konkurenčních surovin pro tyto oblasti užití, nebyl pokles prodeje krátkých vláken v hodnotovém vyjádření tak výrazný. Trh krátkých vláken pro netextilní sektory se ještě v posledních měsících roku 2007 vyznačoval vysokou dynamikou.

Na jaře 2008 sice papírenský průmysl odběry omezil, ale obnovil platnost dlouhodobých kontraktů. Větší omezení dodávek do Číny, které následovalo, a také nadprodukce krátkých vláken z nevydařené sklizně 2007 o cca 25 tis. t (oproti sezóně 1999/2000) nepříznivě ovlivnily situaci na trhu.

Téměř celý rok 2008 se producenti a zušlechtovatelé krátkého vlákna setkávali s důsledky nerovnováhy mezi nabídkou a poptávkou, které ještě prohloubila současná světová odbytová krize.

Vývoj cen krátkého vlákna v EU

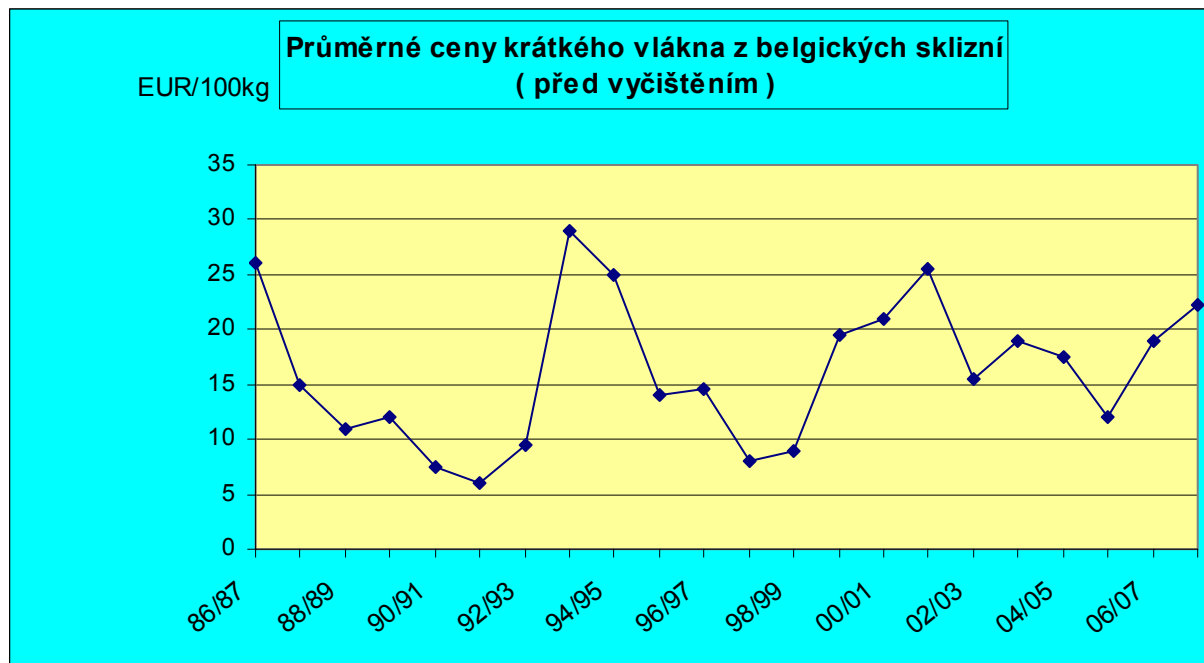
K pohybu cen došlo koncem května 2006. Nejnižší kvality koudelových materiálů se prodávaly za 0,112 EUR/kg, tj. zvýšení o 12 %. Průměrná hodnota u středních kvalit byla 0,143 EUR/kg, což bylo zvýšení cca o 15 %. Nejlepší kvality brutto koudelových materiálů dosáhly při prodeji průměrné hodnoty 0,174 EUR/kg, tj. zvýšení o 0,025 EUR/kg (17 %). Vyšší ceny koudelových materiálů nechtělo mnoho odběratelů zpočátku akceptovat, a proto poklesla do určité míry poptávka ze strany papíren a automobilového průmyslu.

V březnu 2007 bylo zřejmé, že cenový propad skončil. V té době neměl odbyt krátkého vlákna výraznější problémy a oproti dlouhému vláknu se poměrně dobře rozvíjel. Obchodní aktivity byly vysoké, ceny měly mírně rostoucí tendenci. V sezóně 2007/2008 dosáhla průměrná kumulovaná cena 22,32 EUR/100 kg, tj. o 17 % více než v sezóně 2006/2007. V roce 2008 rostl tlak na ceny zejména v důsledku mimořádně vysoké nabídky ze sklizně 2007 a poklesu poptávky z Číny.

Prognóza cenového vývoje

Sklizeň roku 2008 je kvalitativně lepší než v předchozích letech. Významná část z této sklizně tedy přichází v úvahu pro textilní využití. Stejně jako dlouhé vlákno má i krátké vlákno značně lepší kvalitu než v roce 2007. Obchod s krátkým lněným vlákem pro průmyslové využití se stává zajímavým a řada podniků se již prakticky připravuje, aby samy mohly tyto materiály zpracovávat, nebo zprostředkovávat obchody s touto surovinou jako subdodavatelé.

Ceny krátkých vláken se v budoucnu budou odvíjet v závislosti na jejich uplatnění, a to především v netextilních oborech. Zlepšení cen a znovuoživení poptávky v tomto sortimentu lze očekávat dříve a rychleji než u dlouhého vlákna.

Pramen :Vlas Berichten č. 20/05, č. 22,24/06, č. 23/07, č. 21, 23/08

PĚSTOVÁNÍ PŘADNÉHO LNU V ČR

Pěstování lnu má v ČR dlouholetou tradici. Především v podhorských a bramborářských výrobních oblastech představoval významnou tržní plodinu. Do roku 1990 se průměrná sklizňová plocha přadného lnu pohybovala nad úrovní 20 tis. ha. Od roku 1992, kdy byly v ČR zrušeny přímé podpory a pěstování se stalo ztrátové, plochy přadného lnu postupně klesaly až na 2 191 ha v roce 1997. Oživení zájmu pěstitelů o tuto plodinu opět nastalo po zavedení dotačního titulu na podporu pěstování přadného lnu. Od roku 1998 pěstební plocha postupně narůstala, v letech 2002 – 2004 se pohybovala na úrovni cca 5 – 6 tis. ha. V roce 2005 byl však podle Lnářského svazu zaznamenán pokles na 4 368 ha, který dále pokračuje. V roce 2006 bylo oseto přadným lnem 2 752 ha a v roce 2007 bylo oseto už jen 824 ha, v roce 2008 140 ha. Pokles osevních ploch úzce souvisí s nízkou cenovou úrovní lnářských surovin a ekonomikou produkce.

Rosený stonek přadného lnu je nepotravinářská zemědělská komodita, která neměla v minulosti problémy s odbytem. Situace se však v posledních letech, ostatně jako i v jiných pěstitelských zemích, výrazně změnila. Plochy přadného lnu se snižují. Nejen lnářská výroba, ale celý textilní průmysl prochází krizí. Hlavní příčiny:

- pokles poptávky po tuzemském dlouhém vlákně v důsledku výrazné restrukturalizace tuzemského i evropského textilního průmyslu,
- konkurence dumpingových cen asijských výrobků,
- neodpovídající ceny lněných vláken v důsledku deformovaného světového trhu,
- nízká rentabilita pěstování lnu související mj. s vysokou rizikovostí a nízkou podporou pěstování lnu u nás,
- chybějící provozní kapitál u pěstitelů i zpracovatelů lnu.

Rozsah pěstování přadného lnu v ČR

Rok sklizně	Osevní plocha (ha)	Sklizňová plocha (ha)	Výnos rosených stonků (t/ha)	Sklizeň rosených stonků (t)
1980	24 412	24 144	3,47	83 770
1985	23 243	22 242	3,97	88 410
1990	21 425	20 913	3,90	81 575
1991	17 875	15 199	2,09	31 723
1992	9 858	9 333	2,45	22 857
1993	7 859	7 571	3,31	25 038
1994	11 047	10 118	2,68	27 118
1995	10 626 ¹⁾	9 966	3,44	34 300
1996	6 836 ¹⁾	5 899	3,10	18 272
1997	2 191	2 017	3,19	6 439
1998	4 744 ¹⁾	3 719	3,01	11 185
1999	7 315 ¹⁾	5 292	3,22	17 065
2000	8 484 ¹⁾	8 332	1,82	15 137
2001	6 977	6 560	2,70	17 687
2002	5 843	5 843	2,55	14 915
2003	5 684	5 683	2,18	12 387
2004	5 366	5 365	3,27	17 557
2005	4 499	4 499	2,99	13 474
2006	2 904	2 903	3,02	8 757
2007	705	704	2,65	1 868
2008	162	162	3,33	539

Pramen: ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ osevní plochy zahrnují i plochy lnu olejného

Rozsah pěstování přadného lnu dle Lnářského svazu

Rok sklizně	Osevní plocha (ha)	Sklizňová plocha (ha)	Výnos rosených stonků (t/ha)	Sklizeň rosených stonků (t)
1900		29 343		
1950		29 800		
1960		38 925		95 912
1970		24 896		71 551
1980	24 412	24 144	3,47	83 770
1990	21 425	20 913	3,90	81 575
1991	17 875	15 199	2,09	31 723
1992	9 858	9 333	2,45	22 857
1993	7 859	7 571	3,31	25 060
1994	11 047	10 118	2,69	27 187
1995	10 200	9 966	3,44	34 300
1996	5 950	5 899	3,10	18 272
1997	2 092	2 017	3,19	6 439
1998	4 069	3 719	3,01	11 185
1999	5 348	5 232	3,34	17 484
2000	6 302	5 911	2,36	13 929
2001*	7 124	7 124	2,70	19 234
2002	5 885	5 825	2,73	15 271
2003	6 003	5 953	2,32	13 822
2004	5 499	5 499	3,60	19 290
2005	4 368	4 318	3,40	14 657
2006	2 752	2 752	3,30	9 000
2007	824	824	3,45	2 800
2008	140	140	3,14	440
2009**	148	148	3,50	518

Pramen: Lnářský svaz ČR podle průzkumu prováděného v tírnách

Poznámka: *Rosený stonek z plochy 5 565 ha byl zpracován na dlouhé vlákno, z plochy 1 559 ha byla vyrobena pouze koudel, **predikce Lnářského svazu ČR

Rozdíly v plochách a výnosu stonku proti údajům ČSÚ jsou důsledkem odlišné metodiky sledování. Lnářský svaz ČR eviduje skutečně oseté a sklizené plochy a sklizený rosený stonek podle uzavřených smluv mezi tírnami a pěstiteli lnu.

Vzcházení přádného lnu

Odrůdové zkoušky
přádného lnuPorosty přádného lnu
v květu

Porost odkvetlého lnu

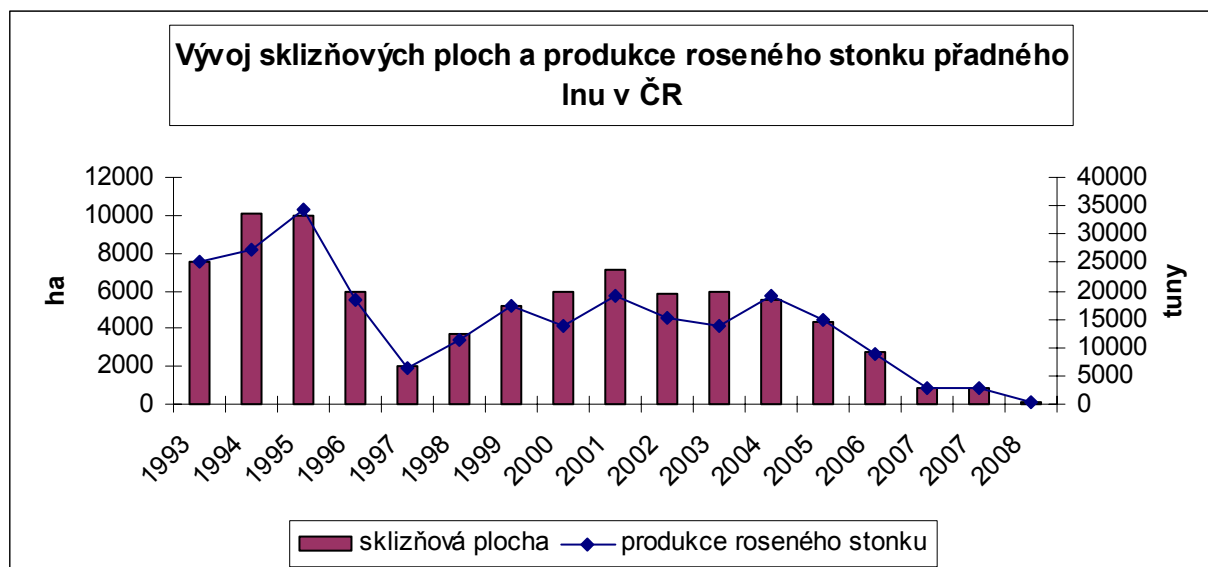
Detail poupěte lnu

Skizeň olejného lnu

Pramen: Lnářský svaz ČR

Bilance produkce a užití rosených stonků v ČR

Ukazatel	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009*
Sklizňové plochy (ha)	5 825	5 953	5 499	4 318	2 752	824	140
Výnos rosených stonků (t/ha)	2,73	2,32	3,6	3,4	3,3	3,45	3,14
Sklizeň rosených stonků (t)	15 271	13 822	19 290	14 657	9 000	2 800	440
Počáteční zásoba (t)	-	-	2 540	2 380	6 300	0	0
Dovoz (t)	492	45	45	27	134	78	94
Vývoz (t)	1	69	65	59	689	477	585
Domácí spotřeba (t**)	16 030	13 813	19 430	10 705	14 761	2 370	124
Konečná zásoba (t)	-	-	2 380	6 300	0	0	0
Předpokládaná minimální potřeba (t**)	32 000	31 700	28 000	16 700	10 000	9 500	-

Pramen: ČSÚ, statistika zahraničního obchodu, Lnářský svaz ČR

Poznámka: * odhady, ** do roku 2003/2004 se uvádí odhad, protože se dosud tento údaj sledoval za kalendářní rok, - údaj se nesledoval

Průměrné roční ceny zemědělských výrobců roseného líného stonku (Kč/t)

1996	1997	1998	1999	*2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
3 696	3 222	3 510	4 100	3 317	2 546	4 218	4 119	4 545	2 790	2 633	1 850	2 496

Pramen: ČSÚ

Poznámka: *od roku 2000 údaje Lnářského svazu

Stručné zhodnocení lnářské sezóny 2008 v ČR

V roce 2008 bylo v České republice oseto přadným lnem jenom 140 ha. Převažující část ploch zaujímaly odrůdy Tábora, Jordán a Venica.

Jaro bylo příznivé pro setí a zapojení porostů lnu. V některých lokalitách byl přísušek, což je nevhodné pro tvorbu vlákna. Trhání bylo zahájeno 20. července a do poloviny srpna byl len vytrhán. Rosení stonku v jednotlivých lokalitách bylo rozdílné, a tak sklizeň roseného stonku probíhala od poloviny srpna do konce září. Celkově byla sklizeň roku 2008 hodnocena jako průměrná s předpokladem celkového výnosu vlákna do 1 000 kg/ha.

Přehled o hlavních výsledcích sezóny přadného lnu v ČR roku 2008

Osevní plocha	ha	140,0
Sklizňová plocha	ha	140,0
- z toho množitelské plochy	ha	118,0
- tj. podíl množitelských ploch	%	84
Produkce celkového množství rosených stonků	t	440
Průměrný výnos rosených stonků	t/ha	3,14
Průměrná realizační cena za 1 t roseného stonku	Kč	2 496
Celkový obsah vlákna ve stonku	%	30
Průměrný obsah dlouhého vlákna	%	14
Průměrný výnos semene	t/ha	0,5
Výroba vlákna ze sklizně 2008 celkem – předpoklad	t	132,0
Výroba dlouhého vlákna ze sklizně 2008 – předpoklad	t	61,0
Výroba krátkého vlákna ze sklizně 2008 – předpoklad	t	71,0
Poměr výroby dlouhého a krátkého vlákna		46:54
Produkce dlouhého vlákna na 1 ha	kg	435
Produkce krátkého vlákna na 1 ha	kg	507
Celková produkce uznaného osiva	t	*11,8

Pramen: Statistika Lnářského svazu ČR, ÚKZÚZ

Poznámka: * předběžný údaj

Předpokládaný rozsah osevních ploch v roce 2009

Podle informací z tírenských podniků je v roce 2009 oseto přadným lnem 148 ha, což je, stejně jako loni, nejnižší výměra v dlouhodobé historii pěstování této plodiny v ČR. V současné době je přadný len v ČR ohroženou plodinou a jeho pěstování je před zánikem. Rozhodujícím negativním zásahem bylo odpoutání podpor národních doplňkových plateb (TOP-UP) pro přadný len od produkce v roce 2007 a jejich stále se snižující hodnota.

Další hlavní nepříznivé vlivy jsou:

- skokové zvýšení cen jiných rostlinných komodit (řepka, obilniny),
- podstatně nižší podpora pěstitelům lnu v ČR ve srovnání s pěstiteli v původních zemích EU 15,
- vliv dovozů asijských textilních výrobků na deformaci cenotvorby,
- nedocnění lnu jako domácího obnovitelného zdroje řady cenných surovin pro textilní i netextilní využití.

Porosty
konopí setého

Konopí

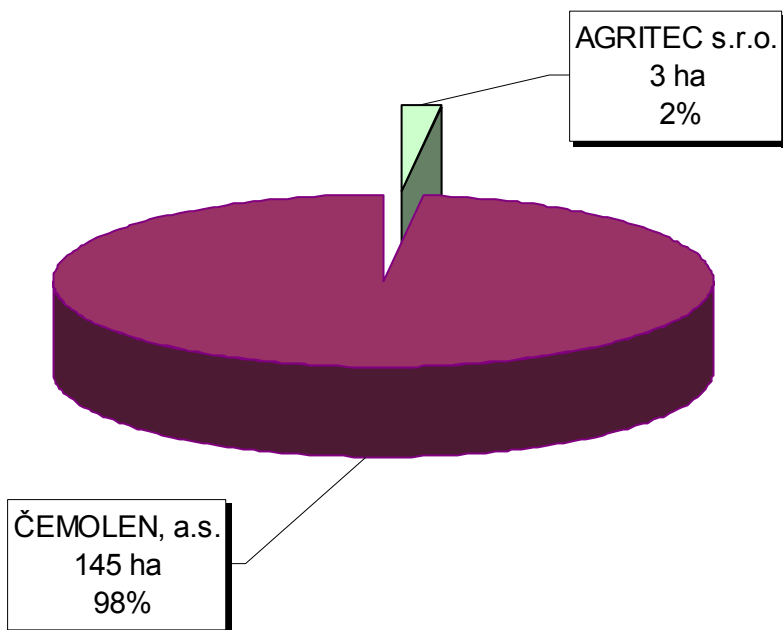
Parcely konopí setého

Bytové textilie ze lnu

Podíl tíren na celkové osevní ploše přadného lnu v roce 2009

Pramen: Lnářský svaz

Potřebný rozsah pěstování přadného lnu z hlediska plného zajištění požadavků zpracovatelského průmyslu na dlouhé vlákno

Rok		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Potřeba dlouhého vlákna	t/rok	4 300	4 540	4 820	3 290	2 504	1 350	600
Produkce dlouhého vlákna	t/ha	0,28	0,32	0,53	0,51	0,53	0,45	0,44
Výnos rosených stonků	t/ha	2,73	2,32	3,60	3,40	3,30	3,45	3,14
Potřebná osevní plocha lnu	ha	15 300	14 200	9 094	6 580	4 724	3 000	1 364
Skutečná osevní plocha lnu	ha	5 885	6 003	5 499	4 368	2 752	824	140

Pramen: Lnářský svaz ČR

Pro plynulou výrobu je potřebné předzásobení zpracovatelských podniků z předchozí sklizně tzv. technologické zásoby.

TÍRENSKÉ ZPRACOVÁNÍ LNU V ČR

Zpracovatelské kapacity pro přádný len v ČR v roce 2008

Lnářský podnik	Strojní vybavení	Reálná roční zpracovatelská kapacita RS	Zpracovaný RS v kal. roce	Podíl tíren na produkci RS	Využití tíren. kapacit
		t	t	%	%
AGRITEC Šumperk	1 dvouseková turbína	2 000	16	1,1	1,0
ČEMOLEN Humpolec	1 dvouseková turbína	2 800	1 400	98,9	50,0
LENKA Kácov	1 dvouseková turbína	5 000	-	-	0,0
Celkem		9 800	1 416	100,0	51,0

Pramen: Statistika Lnářského svazu ČR

Poznámka: RS - rosený stoněk

Podle údajů Lnářského svazu ČR v roce 2006 ukončili zpracování stonku tyto zpracovatelé: Opavlen, Odetka, Sázavolen a od 1. 10. 2006 Moravolen. V roce 2007 došlo k dalšímu poklesu tírenských zpracovatelských kapacit snížením počtu provozovaných turbín v ČEMOLENu Humpolec na dvě, v podniku LENKA Kácov na jednu a uzavřením provozu Texlen Radvanice.

V roce 2008 se situace ve zpracování lnu změnila takto:

- smlouvy s pěstiteli uzavřely tírny AGRITEC Šumperk, ČEMOLEN Humpolec a LENKA Kácov,
- zpracovatelská kapacita v ČEMOLENu Humpolec se snížila na provoz jedné turbíny,
- k dispozici bude volná zpracovatelská kapacita do 8,5 tis. t roseného stonku.

V roce 2009 uzavřel smlouvy s pěstiteli přádného lnu pouze ČEMOLEN Humpolec.

Výroba lněných vláken v ČR (kalendářní rok)

Rok	Lněná vlákna celkem (t)	Dlouhé vlákno (t)	Krátké vlákno (t)	Poměr dlouhého vlákna a krátkého vlákna
1991	16 862	7 484	9 387	44 : 56
1992	11 019	4 857	6 162	44 : 56
1993	9 400	4 130	5 270	44 : 56
1994	8 800	3 980	4 820	45 : 55
1995	11 100	4 650	6 450	42 : 58
1996	7 200	2 800	4 400	40 : 60
1997	1 798	708	1 090	40 : 60
1998	3 088	1 235	1 853	40 : 60
1999	4 895	2 098	2 797	42 : 58
2000	4 896	2 235	2 661	45 : 55
2001	4 737	1 596	3 141	34 : 66
2002	5 333	1 598	3 735	30 : 70
2003	4 692	1 751	2 941	37 : 63
2004	4 637	1 889	2 748	41 : 59
2005	4 380	2 300	2 080	52 : 48
2006	4 744	2 081	2 633	44 : 56
2007	1 250	550	700	44 : 56
2008	440	193	257	44 : 56

Pramen: Lnářský svaz ČR

Zpracování roseného stonku tírnami v ČR (kalendářní rok)

Rok	Množství roseného stonku (t)	Průměrná výdajnost dlouhého vlákna v tírně (%)	Skutečná výroba dlouhého vlákna (t)
1998	12 351	10,0	1 235
1999	17 484	12,0	2 098
2000	16 811	13,3	2 235
2001	18 526	8,6	1 596
2002	17 508	9,2	1 598
2003	15 161	11,6	1 751
2004	13 113	14,3	1 889
2005	13 407	17,1	2 300
2006	13 272	15,7	2 081
2007	3 620	15,2	550
2008	1 416	14,0	193

Pramen: Lnářský svaz ČR

TEXTILNÍ A ODĚVNÍ PRŮMYSL V ČR (se zaměřením na lnářské komodity)

Textilní a oděvní průmysl patří k citlivým odvětvím, která jsou na globálním trhu zatížena značnou konkurencí, zejména ze strany třetích zemí s vlastní surovinovou základnou a nízkými mzdovými náklady, která po ukončení platnosti Dohody o textilu a ošacení (WTO) k 31. 12. 2004 ještě zesílila. Patří k proexportně zaměřeným odvětvím s vysokým stupněm kooperace s vnějšími zadavateli (tzv. práce ve mzdě), zejména z členských zemí EU a vysokým podílem ruční práce na výrobku.

V současné době se textilní a oděvní průmysl ČR, obdobně jako v celé EU, nachází ve složité situaci.

Hlavní faktory, které mají negativní dopad na vývoj textilního a oděvního průmyslu:

- silná konkurence ze strany asijských výrobců (Čína, Indie, Pákistán aj.),
- kurs koruny,
- vysoké ceny elektrické energie a plynu, ale i technologických médií (voda),
- současná finanční a hospodářská krize, která má vliv na pokles zakázek.

V roce 2008 se textilní a oděvní průmysl podílel tržbami za prodej vlastních výrobků a služeb 1,6 % na tržbách zpracovatelského průmyslu a 4,5 % na počtu pracovníků. Z toho samotný textilní průmysl se podílel na tržbách 1,4 % a 3,1 % na počtu pracovníků. Pozice textilního a oděvního průmyslu v rámci zpracovatelského průmyslu postupně slábne.

Vybrané průmyslové ukazatele ČR v letech 2007 – 2008

OKEČ	Název	Tržby za prodej VV a S b.c. (mil.Kč)		Index 08/07	Průměrný počet pracovníků		Index 08/07	Měsíční tržby na zaměstnance s.c.		Index 08/07
		2008	2007		2008	2007		2008	2007	
17	Výroba textilií a textil. výrobků	38 979	46 471	83,9	33 181	37 044	89,6	107 046	109 268	98,0
	z toho:	212	620	34,2	292	980	29,7	66 520	55 203	120,5
	17.14 Úprava a spřádání lnářských vláken									
17.25	Tkaní jiných tkanin*	2 179	2 143	101,7	1 285	1 327	96,9	154 866	141 101	109,8
18	Výroba oděvů, zprac. a barv. kožešin	7 017	8 561	82,0	15 808	18 465	85,6	40 060	39 245	102,1
Celkem: 17 + 18		45 997	55 032	83,6	48 989	55 509	88,3	85 466	86 017	99,4

Pramen: ČSÚ, organizace s 20 a více pracovníky

Poznámka: *Tkaní lnářských tkanin není samostatně sledováno a je začleněno v OKEČ 17.25 Tkaní jiných tkanin

VV a S b. c. = vlastní výrobky a služby v běžných cenách; s.c. = stálé ceny

Rok 2008 nebyl pro český textilní a oděvní průmysl příznivý a ocitl se v hlubší krizi, jak vyplývá z výše uvedené tabulky. V roce 2007 ještě celé odvětví stagnovalo či mírně rostlo (nárůst tržeb v běžných cenách +1,5 %, z toho +3,6 % v textilním průmyslu a -8,7 % v oděvním průmyslu). Příznivý vývoj zajišťovaly firmy, které vyrábějí technické textilie, např. pro automobilový průmysl, stavebnictví, zdravotnictví a výrobky pro hygienu apod. Současná krize však táhne dolů i tuto část oboru.

V roce 2008 tržby za prodej vlastních výrobků a služeb v textilním a oděvním průmyslu meziročně poklesly o 16,4 % (z toho v textilním průmyslu o 16,1 % a v oděvním průmyslu o 18 %). Citelně loňský rok dopadl zejména na přádelny. Ty byly uzavírány hlavně z důvodů levné asijské konkurence a rostoucích nákladů na výrobu.

Jak vyplývá z tabulky u oboru 17.14 Úprava a spřádání lnářských vláken došlo v roce 2008 k meziročnímu poklesu tržeb o téměř 66 % a ke snížení počtu zaměstnanců o více než 70 %. V roce 2008 vykazovaly činnost 4 lnářské přádelny s 20 a více zaměstnanci. V rámci zpracovatelského průmyslu v roce 2008 nejvíce klesla zaměstnanost právě v odvětví textilního a oděvního průmyslu (-11,7 %).

Požadavky textilního průmyslu na dlouhé a krátké lněné vlákno v ČR (t)

Ukazatel	Dlouhé vlákno		Krátké vlákno		Vochlované dlouhé vlákno		Vochlované krátké vlákno	
	(třený len)		(tírenská koudel)		(vochlovaný len)		(vochlovaná koudel)	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Z domácí produkce	1 340	410	1 195	560	130	-	257	290
Z dovozu	500	300	0	0	270	400	157	950
Celkem	1 840	710	1 195	560	400	440	414	1 240

Pramen: Statistika Lnářského svazu ČR podle sdělení přádelen lnu v ČR

Výroba lněných přízí ve lnářských přádelnách v ČR (t)

Ukazatel	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Příze lenky	2 484	1 461	1 922	1 890	1 830	2 405	1 760	1 835	1 652	1 786	1 326	1 320	553
Příze koudelky	3 479	2 157	2 159	1 960	2 683	2 754	2 520	2 299	2 242	2 234	2 354	1 880	1 225
Celkem	5 963	3 618	4 081	3 850	4 513	5 159	4 290	4 030	3 894	4 020	3 680	3 200	1 778

Pramen: Lnářský svaz ČR, ATOK, Resortní statistické zjišťování MPO

Bilance produkce a užití dlouhého vlákna v ČR (t)

Ukazatel	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Počáteční zásoba		1 261	21	801	491	154	423	504
Změna provozní zásoby	+12							
Výroba dlouhého vlákna	2 235	1 591	1 598	1 750	1 889	2 300	2 081	550
Dovoz dlouhého vlákna	2 221	2 198	2 102	1 733	2 093	977	378	370
Dovoz vochl. vlákna*	1 237	1 006	1 374	821	430	719	847	640
Celková nabídka	5 705	6 056	5 095	5 105	4 903	4 150	3 729	1 994
Tuzemské spotřeba	4 444	5 969	4 273	4 540	4 749	3 428	2 504	1 350
Vývoz dlouhého vlákna	0	66	21	74	0	299	721	584
Konečné zásoby	1 261	21	801	491	154	423	504	39

Pramen: Statistika zahraničního obchodu, Lnářský svaz ČR

Poznámka: * dovoz vochlovaného vlákna přepočteného na třené vlákno

Aktuální údaje nejsou k dispozici, budou doplněny s časovým zpožděním.

V přádelnách se užívá třený len po procesu vochlování. Pro získání hmotnostní jednotky vochlovaného vlákna je zapotřebí 1,66 násobek třeného vlákna.

CENOVÝ VÝVOJ

Ceny dlouhého vlákna reagují na vývoj nabídky a poptávky v ČR, na aktuální situaci na burze v Kortrijku, Belgie a na otevření trhu východoasijským zemím.

Nízká úroveň cen lněných vláken měla vliv na snížení průměrné ceny roseného stonku, a to z 4 545 Kč/t v roce 2004 na 2 790 Kč/t v roce 2005, na 2 633 Kč/t v roce 2006 a na pouhých 1 850 Kč/t v roce 2007.

Lepší kvalita lněných vláken ze sklizně roku 2008 se odrazila v ceně rosených stonků, která se zvýšila na 2 496 Kč/t.

Průměrné ceny dlouhého vlákna v ČR (Kč/kg)

Třené vlákno	Standard	Tex	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Nízká jakost	7 – 8	140 – 125	40	46	39	32	25	22	22	25
Střední jakost	9 – 10	110 – 100	57	55	54	42	33	29	30	31
Lepší jakost	11	92	68	62	65	50	45	42	-	31
Nejlepší jakost	12	84 a lepší	70	72	73	-	-	-	-	-

Pramen: Lnářský svaz ČR

Situace v prodeji dlouhého vlákna se u nás nezlepšuje. Naopak vzhledem k dalšímu snižování kapacit přádelen nejen u nás, ale i v Evropě, se odbytové možnosti dlouhého vlákna dále zhoršují. Tkalcovny nakupují levné lněné příze z Číny a Egypta. V letech 2006 - 2008 probíhá restrukturalizace a restrikce lnářských textilních podniků. Odbyt dlouhého vlákna mimo ČR se obtížně realizuje a pokud ano, tak za nerentabilní ceny.

Průměrné ceny krátkého vlákna v ČR (Kč/kg)

Krátké vlákno	Standard	Tex	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Nízká jakost	2	500	12,5	10,0	do 10	-	8 - 10	8 - 9	8
Střední jakost	3	330	14,0	11,5	9 - 11,50	do 10	10	10 - 13	10 - 11
Lepší jakost	4	250	16,0	14,0	12 - 14	10 - 12	11	10 - 13	11,20
Nejlepší jakost	6 - 8	165 - 125	17 - 20	15 - 20	13 - 16	12 - 17	-	-	-

Pramen: Lnářský svaz ČR

Odbyt tuzemských krátkých vláken pro papírny a přádelny je nestabilní a je ovlivněný nabídkami ze zahraničí.

ZAHRANIČNÍ OBCHOD

Dovoz lnu a lněných surovin do ČR v roce 2008 meziročně vzrostl o 7 % na celkový objem 4 238 t. K největším dodavatelům náležela tradičně Belgie (1 492 t) a Francie (1 339 t), dále rovněž USA (719 t), Nizozemsko (350 t), Litva (273 t) a Slovensko (44 t).

Dovoz lnu a lněných surovin bez rozlišení celního režimu (t)

KN kód	Název zboží	Dovoz							
		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
5301 10 00	Len surový nebo máčený	270,8	305,1	25,5	60,6	41,2	120,5	94,3	38,8
5301 21 00	Len lánaný nebo třený	2 101,8	1 732,4	2 093,4	977,6	378,5	370,5	72,5	0
5301 29 00	Len vochlovaný	847,8	494,9	1 227,5	736,1	510,3	589,5	200,4	5,1
5301 30 10	Lněná koudel	4 198,5	6 665,2	7 172,0	4 939,0	3 286,9	2 540,5	3 870,9	položka zrušena
5301 30 90	Lněný odpad	13,2	25,0	5,2	5,0	0	0	0	položka zrušena
5301 30 00	Lněná koudel a lněný odpad	-	-	-	-	-	-	-	991,5
5301	Celkem	7 432,2	9 222,5	10 523,6	6 718,3	4 216,9	3 621,0	4 238,1	1 034,4

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od 1. 1. – 31. 3. 2009

údaje o dovozu od 1. 5. 2004 zahrnují i vnitřní obchod v rámci EU

Vývoz lnu a lněných surovin z ČR meziročně klesl téměř o 54 % na 1 177 t, přičemž největší objemy směřovaly do Polska (642 t), Belgie (478 t), dále do Francie a na Slovensko.

Vývoz lnu a lněných surovin bez rozlišení celního režimu (t)

KN kód	Název zboží	Vývoz							
		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
5301 10 00	Len surový nebo máčený	2,0	4,9	125,4	60,6	101,0	972,7	585,1	0
5301 21 00	Len lánaný nebo třený	20,8	73,6	0,0	298,4	720,9	583,6	62,6	27,5
5301 29 00	Len vochlovaný	129,3	9,2	8,1	1,3	4,8	28,1	8,8	0,6
5301 30 10	Lněná koudel	328,5	211,6	1 334,1	25,6	235,1	368,3	3,3	položka zrušena
5301 30 90	Lněný odpad	961,2	901,8	2 350,8	1 017,6	928,1	581,0	517,1	položka zrušena
5301 30 00	Lněná koudel a lněný odpad	-	-	-	-	-	-	-	90,1
5301	Celkem	1 442,1	1 201,2	3 818,4	1 403,4	1 989,9	2 533,7	1 176,9	118,2

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od 1. 1. – 31. 3. 2009

údaje o vývozu od 1. 5. 2004 zahrnují i vnitřní obchod v rámci EU

Dovoz vybraných výrobků ze lnu (tis. Kč)

KN kód	Název zboží	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
5306	Příze lněná	123 285	177 190	154 165	117 462	148 778	103 838	17 590
5309	Tkaniny lněné	202 558	224 521	206 977	199 315	116 428	64 589	12 446
5801 90 10	Tkaniny vlasové, žinylkové ze lnu	769	1 459	657	886	365	161	5 426
5905 00 30	Tapety ze lnu ostatní ne z nití rovnoběžně uložených	0	376	0	37	69	12	0
6106 90 50	Halenky, košile dámské, dívčí ze lnu, ramie pletené, háčkové	478	234	463	987	3 217	5 092	1 345
6110 90 10	Pulovry, svetry, vesty apod. ze lnu, ramie pletené, háčkové	6 920	7 874	8 406	17 009	18 946	17 008	4 755
6205 90 10	Košile pánské, chlapecké ze lnu, ramie	6 682	13 562	18 048	20 316	40 822	37 765	26 412
6206 90 10	Halenky košile dámské, dívčí ze lnu, ramie	12 619	34 368	35 654	32 292	36 857	33 655	12 043
6302 29 10	Prádlo ložní potisknuté ze lnu, ramie	23	0	4	55	634	51	2
6302 31 10	Prádlo ložní nepotisknuté ze směsi bavlna – len	1 369	3 955	položka zrušena	položka zrušena	položka zrušena	položka zrušena	položka zrušena
6302 39 10 6302 3920 ¹⁾	Prádlo ložní nepotisknuté ze lnu	25	30	14	6	2	362	0
6302 51 10	Prádlo stolní ze směsi bavlna – len	3 825	9 004	položka zrušena	položka zrušena	položka zrušena	položka zrušena	položka zrušena
6302 52 00 6302 59 10 ²⁾	Prádlo stolní ze lnu, ostatní	392	223	3 755	2 404	2 065	1 785	161
6302 91 10	Prádlo toaletní, kuchyňské ze směsi bavlna – len	2 804	1 944	položka zrušena	položka zrušena	položka zrušena	položka zrušena	položka zrušena
6302 92 00 6302 99 10 ²⁾	Prádlo toaletní, kuchyňské ze lnu	134	501	803	1 601	1 606	1 063	123
6304 19 30	Přehozy lůžkové ze lnu nebo ramie, ne pletené, háčkové	0	15	4	2	6	1 000	0
	Celkem	361 883	475 256	488 950	392 372	369 801	266 381	80 303

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od 1. 1. – 31. 3. 2009, ¹⁾ KN kód od r. 2005; ²⁾ KN kód od r. 2007
 údaje o dovozu od 1. 5. 2004 zahrnují i vnitřní obchod v rámci EU

Vývoz vybraných výrobků ze lnu (tis. Kč)

KN kód	Název zboží	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
5306	Příze lněná	305 603	309 995	154 165	169 234	111 019	83 031	19 015
5309	Tkaniny lněné	834 821	916 929	765 423	631 190	431 048	229 798	36 035
5801 90 10	Tkaniny vlasové, žinylkové ze lnu	663	1 526	654	885	95	133	154
5905 00 30	Tapety ze lnu ostatní ne z nití rovnoběžně uložených	0	0	0	0	0	0	0
6106 90 50	Halenky, košile dámské, dívčí ze lnu, ramie pletené, háčkované	43	1 515	72	36	1 291	1 262	431
6110 90 10	Pulovry, svetry, vesty apod. ze lnu, ramie pletené, háčkované	488	4 767	1 052	5 070	10 019	5 341	2 791
6205 90 10	Košile pánské, chlapecké ze lnu, ramie	24 593	29 481	16 690	18 315	48 313	32 916	22 830
6206 90 10	Halenky košile dámské, dívčí ze lnu, ramie	60 257	97 385	61 300	36 292	64 833	26 064	19 950
6302 29 10	Prádlo ložní potisknuté ze lnu, ramie	62	807	436	312	198	821	1
6302 31 10	Prádlo ložní nepotisknuté ze směsi bavlna – len	2 317	5 221	položka zrušena	položka zrušena	položka zrušena	položka zrušena	položka zrušena
6302 39 10 6302 3920 ¹⁾	Prádlo ložní nepotisknuté ze lnu	3 043	6 399	2 375	2 639	2 112	130	0
6302 51 10	Prádlo stolní ze směsi bavlna – len	28 581	13 751	položka zrušena	položka zrušena	položka zrušena	položka zrušena	položka zrušena
6302 52 00 6302 59 10 ²⁾	Prádlo stolní ze lnu, ostatní	26 932	18 647	19 433	19 826	11 538	9 519	589
6302 91 10	Prádlo toaletní, kuchyňské ze směsi bavlna – len	36 938	52 353	položka zrušena	položka zrušena	položka zrušena	položka zrušena	položka zrušena
6302 92 00 6302 99 10 ²⁾	Prádlo toaletní, kuchyňské ze lnu	58 425	33 443	55 898	51 309	32 247	10 841	184
6304 19 30	Přehozy lůžkové ze lnu nebo ramie, ne pletené, háčkované	2	18	2	0	0	71	0
	Celkem	1 382 768	1 492 237	1 077 500	935 108	712 714	399 927	101 980
	SALDO	+1 020 885	+1 016 981	+588 550	+542 736	+342 913	-133 546	+21 677

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od 1. 1. – 31. 3. 2009, ¹⁾ KN kód od r. 2005; ²⁾ KN kód od r. 2007
údaje o vývozu od 1. 5. 2004 zahrnují i vnitřní obchod v rámci EU

PĚSTOVÁNÍ LNU OLEJNÉHO

Pěstování lnu olejného ve světě a v zemích EU

Podle statistiky FAO světová produkce lněného semene zaznamenala v posledních letech mírně klesající tendenci při zvyšující se ploše, ale v roce 2007 došlo jak k většímu snížení sklizňové plochy, tak i k rapidnímu snížení produkce. Mezi země s největší osevní plochou patřily Čína, Kanada, Indie, USA. Z evropských zemí to pak byly Bělorusko, Francie, Rusko a Ukrajina. Klesající produkce olejného lnu EU se v roce 2007 na celkové světové produkci podílela pouze 5,9 % a veškeré státy Evropy 11,5 %.

Česká republika se v roce 2005 podílela 0,35 % na světové produkci a 5,32 % na produkci EU. V roce 2007 byla produkce v ČR snížena již na 0,07 % oproti světové produkci a oproti produkci EU na 1,3 %. Hektarový výnos semene zemí pěstujících olejný len kolísal v jednotlivých letech od 0,1 do 1,9 t.ha⁻¹, přičemž průměrný světový výnos byl v rozmezí 0,8 – 0,9 t.ha⁻¹. Bez zajímavosti nejsou i cenové údaje některých světových producentů semene olejného lnu. Údaje za rok 2008 nejsou v uvedeném pramenu k dispozici.

Přehled o rozsahu ploch pěstování olejného lnu ve světě (ha)

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007
Afganistan	39 000	39 000	39 000	39 000	39 000
Argentina	13 800	29 000	37 000	46 690	29 000
Bangladéš	70 000	70 000	70 000	70 000	70 000
Bělorusko	72 000	77 081	72 132	63 672	70 000
Belgie	20 232	20 529	19 288	20 000	14 338
Kanada	728 400	518 000	732 600	785 200	524 000
Čína	449 000	500 000	490 000	485 000	480 000
Egypt	13 010	17 138	15 000	16 000	15 500
Etiopie	142 899	256 472	215 107	185 253	100 000
Francie	76 508	80 526	78 644	74 641	72 000
Německo	16 000	13 000	14 000	13 900	6 300
Indie	450 100	476 500	448 700	436 800	426 000
Nepál	16 500	13 000	13 000	13 500	13 500
Nizozemsko	4 600	4 500	4 700	4 400	4 500
Rusko	62 800	74 500	61 410	59 470	66 000
Ukrajina	28 000	14 000	25 000	51 400	38 000
Velká Británie	34 000	31 000	48 000	36 000	12 000
USA	235 930	206 800	386 480	310 400	141 235
EU	198 905	184 593	208 211	190 621	135 094
Svět	2 553 872	2 517 214	2 856 543	2 797 087	2 182 034
Afrika	159 249	277 265	233 437	204 583	118 830
Amerika	988 556	769 859	1 173 038	1 159 795	711 860
Asie	1 036 162	1 110 716	1 072 115	1 056 296	1 041 000
Evropa	361 705	350 174	366 753	365 163	309 094

Pramen: FAOSTAT

Přehled o produkci olejného lnu ve světě (mil. t)

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007
Afganistan	13 500	13 500	13 500	13 500	13 500
Argentina	11 250	29 000	36 000	53 780	34 000
Bangladéš	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Bělorusko	17 409	22 576	19 460	11 099	12 200
Belgie	13 460	12 341	10 270	10 578	9 893
Kanada	754 400	516 900	990 600	988 800	633 500
Čína	450 000	460 000	475 000	480 000	480 000
Egypt	22 439	30 486	28 000	27 000	26 300
Etiopie	77 363	151 864	125 907	127 998	67 000
Francie	53 503	54 561	59 236	43 155	41 000
Německo	15 000	23 160	25 370	14 000	6 400
Indie	176 700	196 500	169 700	172 500	167 000
Nepál	8 000	6 100	6 100	6 400	6 400
Nizozemsko	5 347	5 300	3 641	3 400	3 500
Rusko	55 300	57 800	55 500	36 110	47 490
Ukrajina	10 900	16 200	28 200	61 500	45 000
Velká Británie	59 000	52 000	89 000	49 000	23 000
USA	264 830	263 360	500 280	279 900	149 963
EU	177 297	186 532	237 650	164 446	111 616
Svět	2 120 847	2 039 408	2 775 979	2 511 846	1 875 018
Afrika	105 352	187 942	159 418	160 509	98 815
Amerika	1 041 715	826 329	1 543 755	1 339 717	834 764
Asie	704 074	732 229	720 196	728 565	723 233
Evropa	260 906	283 108	340 810	273 155	216 306

Pramen: FAOSTAT

Průměrný hektarový výnos semene olejného lnu u světových producentů (t/ha)

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007
Argentina	0,82	1,00	0,97	1,15	1,17
Bangladéš	0,71	0,71	0,71	0,71	0,71
Bělorusko	0,24	0,29	0,27	0,17	0,17
Belgie	0,66	0,60	0,53	0,53	0,69
Kanada	1,04	0,99	1,35	1,26	1,21
Čína	1,00	0,92	0,97	0,99	1,00
Egypt	1,72	1,78	1,87	1,69	1,69
Etiopie	0,54	0,59	0,58	0,69	0,67
Francie	0,70	0,68	0,75	0,58	0,57
Německo	0,94	1,78	1,81	1,00	1,01
Indie	0,39	0,41	0,38	0,39	0,39
Nepál	0,48	0,47	0,47	0,47	0,47
Nizozemsko	1,16	1,18	0,77	0,77	0,78
Rusko	0,88	0,77	0,90	0,61	0,72
Ukrajina	0,39	1,16	1,12	1,19	1,18
Velká Británie	1,73	1,68	1,85	1,36	1,92
USA	1,12	1,27	1,29	0,90	1,06
EU	0,89	1,01	1,14	0,86	0,83
Svět	0,83	0,81	0,97	0,89	0,86

Pramen: FAOSTAT

Ceny producentů olejného lnu ve světě (USD/t)

Ukazatel	2004	2005	2006
Argentina	288.35	382.97	411.85
Austrálie	287.49	142.76	147.88
Rakousko	230.38	213.90	270.34
Bangladéš	247.02	233.28	287.35
Bělorusko	241.62	251.13	262.30
Belgie	253.01	253.51	255.52
Kanada	296.44	301.41	206.34
Čína	241.19	248.89	266.70
ČR	440.44	502.02	455.04
Egypt	349.39	390.84	422.07
Etiopie	367.67	294.69	303.50
Francie	251.02	243.55	279.26
Německo	260.35	234.58	286.79
Maďarsko	457.53	489.42	548.40
Indie	354.66	368.18	360.18
Itálie	487.38	488.09	500.50
Nepál	169.99	183.91	192.55
Nizozemsko	211.49	209.41	214.72
Polsko	375.40	420.81	478.69
Rumunsko	553.91	495.08	634.34
Rusko	168.39	161.42	146.79
Slovensko	313.28	328.01	338.03
Ukrajina	204.69	229.77	238.67
Velká Británie	329.72	347.70	294.82
USA	318.00	234.00	230.00

Pramen: FAOSTAT

Pěstování lnu olejného v ČR

Plochy olejného lnu meziročně značně kolísají (od 2 154 ha v roce 2004 do 7 869 ha v roce 2006) v návaznosti na výši ceny za semeno a výši farmářských cen ostatních tržních plodin.

Zhodnocení sezóny roku 2008

Po zvýšení rozsahu osetých ploch v roce 2006 (7 869 ha) došlo v roce 2007 k poklesu realizační ceny za semeno a následkem toho k výraznému snížení ploch na 1 171 ha v roce 2008. Snížení plochy bylo však částečně kompenzováno vyšším hektarovým výnosem semene, takže celková produkce semene nebyla o mnoho nižší než v roce 2007.

V roce 2008 byly plochy osety především odrůdami Lola, Flanders, Amon, Biltstar a Jantar. V menší míře byly zasety odrůdy Baladin, Oural, Bajkal a Recital.

Předpoklad pro sezónu roku 2009

Příznivý nástup jara umožnil setí lnu v některých oblastech již koncem března. Většina porostů byla ale založena na počátku měsíce dubna. Plochy v roce 2009 byly osety odrůdami Amon, Lola, Flanders, Biltstar, Recital, Bajkal, Baladin, Jantar a Astral. Období vzházení a fáze stroměčku bylo ovlivňováno velmi teplým a suchým počasím, které bylo na některých lokalitách vystřídáno chladnějšími průměrnými denními teplotami s velkým přísunem dešťových srážek v poslední dekádě května a počátkem měsíce června. Předpokládá se, že některé lokality Moravy vlivem přetrvávajícího sucha a nedostatku srážek nebo naopak s výskytem prudkých srážek s kroupami budou poškozeny s následným snížením výnosu semene.

Vzhledem ke zvýšení cen v roce 2008 za semeno olejného lnu se v roce 2009 předpokládá opětovný mírný nárůst osevních ploch na 1 500 ha. Skutečnost je vyšší, podle předběžných údajů je letos zaseto asi 2 500 hektarů. Pěstitelská plocha by zřejmě byla ještě vyšší, pokud by byl dostatek osiva.

Vývoj sklizňových ploch, hektarových výnosů a celkové produkce lnu olejného v ČR

Rok	Sklizňová plocha (ha)	Hektarový výnos (t/ha)	Celková produkce (t)
1990	606	1,77	1 073
1991	4 600	1,47	6 762
1992	1 080	1,50	1 620
1993	780	1,58	1 232
1994	1 072	1,27	1 361
1995	752	1,30	978
1996	407	1,36	553
1997	312	1,21	377
1998	646	1,40	904
1999	2 251	1,57	3 535
2000	1 700	1,35	2 295
2001	3 045	0,85	2 603
2002	2 548	1,31	3 337
2003*	5 345	0,91	4 848
2004*	2 154	1,45	3 119
2005*	7 335	1,21	8 851
2006*	7 869	1,02	7 990
2007*	2 642	0,66	1 742
2008*	1 171	1,20	1 405

Pramen: Agritec Šumperk, * ČSÚ

Vývoj sklizňových ploch olejného lnu v ČR podle krajů

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Hl. m. Praha	0	0	0	0	0	0
Středočeský	538	249	1 348	1 347	331	211
Jihočeský	354	4	39	71	123	3
Plzeňský	266	36	163	233	34	14
Karlovarský	92	281	375	183	144	106
Ústecký	198	170	1 316	1 589	349	191
Liberecký	20	89	89	134	49	0
Královéhradecký	94	101	270	349	5	4
Pardubický	248	114	717	514	211	113
Vysočina	602	232	670	589	186	80
Jihomoravský	1 216	288	582	815	354	151
Olomoucký	775	281	729	610	378	123
Zlínský	899	277	914	1 251	352	167
Moravskoslezský	43	31	123	184	126	8

Pramen: ČSÚ

Při hodnocení osevů podle jednotlivých krajů je patrné, že největší pěstební plochy olejného lnu se v letech 2003 – 2008 nacházely v kraji Středočeském, Ústeckém, Zlínském, Jihomoravském a Olomouckém. Tyto oblasti jsou vhodné pro pěstování olejného lnu a plně odpovídají jeho pěstební podmínkám. V letech s větším rozsahem osetých ploch se pěstování této plodiny rozšiřuje i do vyšších oblastí kolem 500 m n. m., například do lokalit kraje Vysočina. Jak ukazují výsledky pěstování, je možné

i tam dosáhnout velmi dobrých a kvalitních výnosů za předpokladu příznivého průběhu počasí. Plnohodnotná sklizeň nemusí být pravidlem, jak dokazují výnosy roku 2007. Dalšími problematickými oblastmi jsou lokality kraje Karlovarského, Libereckého a Plzeňského, kde se nedaří dosáhnout vyšších výnosů semene.

Průměrné ceny zemědělských výrobců lněného semene (Kč/t)

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
8 717	8 524	7 182	9 823	12 226	12 997	10 515	9 972	13 789

Pramen: ČSÚ

Průměrné ceny zemědělských výrobců lněného semene podle směrů užití (Kč/t)

Využití	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Technické a krmivářské	7 500	7 000	8 000	5 000	7 800	9 600	5 000	9 000	10 000
Potravinářské	12 500	12 000	15 000	14 300	14 000	16 000	12 000	13 000	17 500

Pramen: Agritec Šumperk

Zahraniční obchod

Dovoz lněného semene v roce 2008 vzrostl oproti roku 2007 o 335 % a dosáhl objemu 2 914 t. Mezi největší dodavatele lněného semene na technické zpracování se zařadilo Německo (1 155 t), Kanada (563 t), Ukrajina (363 t), Slovensko (324 t), dále pak Polsko (162 t) a Belgie (144 t).

Vývoz lněného semene v roce 2008 výrazně meziročně klesl (o 66 %) na 1 492 t. Největší dodávky směřovaly do Polska (799 t) a Rakouska (260 t), na Slovensko (125 t), do Maďarska (94 t) a Běloruska (41 t).

Zahraniční obchod s lněným semenem bez rozlišení celního režimu (t) (KN 1204 00 10, 1204 00 90)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
Dovoz	375,6	526,8	315,7	929,4	258,4	868,8	2 913,6	289,4
Vývoz	2 187,3	4 136,4	3 302,3	4 197,7	2 932,0	4 402,7	1 491,6	703,3
Saldo	+1 811,7	+3 609,6	+2 986,6	+3 268,3	+2 673,6	+3 533,9	-1 422,0	+413,9

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od 1. 1. – 31. 3. 2009

údaje od 1. 5. 2004 zahrnují i vnitřní obchod v rámci EU

Zahraniční obchod s lněným olejem bez rozlišení celního režimu (t) (KN 1515 11 00, 1515 19 10, 1515 19 90)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
Dovoz	1 515,7	1 767,9	2 390,0	1 783,5	961,0	939,4	883,3	124,9
Vývoz	224,8	29,3	176,2	87,4	11,8	8,3	9,6	0,9
Saldo	-1 290,9	-1 738,7	-2 213,8	-1 696,1	-949,2	-931,1	-873,7	-124,0

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od 1. 1. – 31. 3. 2009

údaje od 1. 5. 2004 zahrnují i vnitřní obchod v rámci EU

Dostatečné pěstitelské možnosti a existence domácích zpracovatelských kapacit evokují otázku, zda jsou dovozy lněného semene a oleje nutné.

PĚSTOVÁNÍ KONOPÍ SETÉHO

V roce 2008 klesla pěstitelská plocha konopí setého v zemích EU 27 na 10 544 ha. Hlavními producenty jsou zejména Francie, Velké Británie, Německo, Polsko a Česká republika. K navýšení osevních ploch došlo v roce 2008 pouze ve Velké Británii a Německu. Naproti tomu se přestalo konopí pěstovat ve Španělsku, Maďarsku i Rumunsku, jeho pěstování se omezilo také v ČR, Polsku, Francii a Itálii, Lotyšsku a Finsku.

V roce 2009 se zvýšila pěstitelská plocha konopí setého ve Francii. Dalšími evropskými zeměmi, pěstujícími konopí pro vlákno, jsou především Rusko a Ukrajina. V ostatních zemích se pěstuje konopí v nepatrném rozsahu a zcela okrajově. I když osevní plochy poklesly, předpokládá se zvýšení objemu produkce vlákna v této komoditě.

Podle studie NOVA – Institutu v Německu, který se zabýval obchodními a cenovými poměry v sektoru přírodních vláken, se náklady na výrobu konopného stonku pohybují v rozmezí 724 – 836 EUR/ha při výnosech stonku 6 – 8 t/ha. Je zde také uváděna maximální cena konopného vlákna ve výši 450 EUR/t.

Předpokládá se, že výhledově vzrostou zemědělské výrobní náklady až o 40 %, a ceny konopného pazdeří porostou jen velmi málo, neboť musí být v relaci s cenami konkurenčních výrobků. Větší růst cen lze očekávat u konopného vlákna v rozmezí 20 – 25 % v sortimentu odpovídajícím kvalitativně materiálům pro výrobu rouna.

Pěstování konopí setého v zemích EU

(pěstitelské plochy, na které byly uzavřeny smlouvy se zpracovateli)

Země	Osevní plocha v ha			
	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09
Belgie	0	0	0	0
Česká republika	158	1 086	1 530	518
Dánsko	39	1	44	0
Německo	1 985	1 233	824	896
Estonsko	-	0	0	0
Španělsko	853	3	0	0
Francie	9 315	7 303	8 800	6 187
Itálie	157	236	404	263
Litva	-	0	0	5
Lotyšsko	-	0	0	0
Maďarsko	277	198	0	0
Nizozemsko	49	16	118	274
Rakousko	342	546	500	52
Polsko	129	762	1 081	987
Portugalsko	0	0	0	0
Slovensko	0	0	0	0
Finsko	0	75	5	0
Slovinsko	0	0	0	0
Velká Británie	1 274	1 671	0	1 362
Švédsko	0	0	820	0
Rumunsko	-	-	73	0
Celkem	14 577	13 130	14 199	10 545

Pramen: Informace Komise EU pro len a konopí

Poznámka: - údaje nejsou k dispozici

Konkrétní statistiky evropského trhu s konopným vláknem z hlediska objemu, kvality a ceny nejsou oficiálně sledovány a zveřejňovány. Oficiálně jsou sledovány pouze osevní plochy a sklizená množství konopných stonků. Zpracovaný konopný stonek v první zpracovatelské operaci, tj. konopné vlákno a pazdeří, je obvykle evidován jako polotovár a údaje o výdajnosti, kvalitě, užití, cenách a zákaznících jsou chráněny a pokládány za podniková tajemství.

V zemích EU je pěstování konopí setého podporováno a konopné materiály jsou mezi spotřebiteli propagovány. Je zde také tendence nahrazovat ve větší míře umělá vlákna, jejichž likvidace je z hlediska životního prostředí stále více problematická.

Perspektivy užití konopných vláken jsou velmi slibné a v posledních letech se této problematice věnují různé výzkumné instituce. Řeší se optimalizace výroby, vyhodnocují se užitné vlastnosti, probíhá praktické ověřování speciálních izolačních panelů pro užití ve stavebnictví, automobilovém průmyslu a při výrobě výrobků z plastických hmot.

Trvalým problémem je dostupnost a serióznost informací o rozsahu osevních ploch a produkci technického konopí z ostatních zemí světa.

Nejvíce pěstované odrůdy konopí

Země původu	Odrůda konopí
Polsko	Bialobrzeskie, Dolnoslaskie, Beniko, LKCSD
Rusko	Jermakovskaja
Ukrajina	Juso, Juso I 6, Juso 3 I, Dněprovskaja, USO 3 I
Francie	Fedora, Futura 77, Fedrina 74, Tardif, Santhica 27
Maďarsko	Kompolti, Unico B2F
Nepál	Kush
Německo	Rasami
JAR	Durban

Pramen: Vlas Berichten

Konopné vlákno ze stonků, vypěstovaných v zemích EU, slouží téměř výhradně k technickým účelům (na výrobu speciální buničiny, při výrobě rouna a filců atd.). Pro oděvní průmysl a výrobu textilu do interiérů se využívá konopné vlákno, příze nebo tkanina dovážené ze zemí východní Evropy a z Číny.

Pěstování konopí setého v ČR

Konopí seté, jako významný zdroj přírodního vlákna a organické hmoty k technickému nebo energetickému využití, se v ČR začalo znovu ověřovat v roce 1998. V letech 1997 a 1998 se jednalo pouze o experimentální plochy s výměrou do 2 ha. Současně byly pro podmínky ČR zkoušeny vhodné odrůdy. Od roku 1999 byly v ČR povoleny pro pěstování dvě odrůdy konopí setého: polská odrůda Beniko a ukrajinská odrůda Juso-II. Odrůda Juso-II byla k 1. 6. 2004 vyřazena ze Seznamu odrůd zapsaných ve Státní odrůdové knize České republiky na žádost udržovatele odrůdy. Při množení osiva této odrůdy se objevily problémy v uniformitě (velký podíl dvoudomých rostlin) a navíc odrůda nebyla zařazena do Společného katalogu odrůd EU. Důvodem pro její nezařazení do Společného katalogu odrůd EU byly zkoušky na obsah THC na Ukrajině, které nebyly shledány jako rovnocenné ke zkouškám v EU. Z těchto důvodů udržovatel odrůdy v ČR požádal o její stažení z registrace.

V roce 2008 byla v ČR registrována odrůda Beniko a Bialobrzeskie z Polska a ve státních zkouškách jsou odrůdy Monoica a Fibrol z Maďarska. K pěstování v ČR jsou povoleny i další odrůdy podle společného katalogu odrůd EU.

Nařízení Komise (ES) č. 381/2007 v Příloze II stanovovalo odrůdy konopí pěstované na vlákno, na které bylo možno vyplácet přímé platby.

Beniko, Carmagnola, CS, Delta-Llosa, Delta 405, Dioica 88, Epsilon 68, Fedora 17, Felina 32, Felina 34- Féline – 34, Ferimon–Férimon, Fibranova, Fibrimon 24, Futura 75, Juso 14, Kompolti, Red Petiole, Santhica 23, Santhica 27, Silesia, Uso-31.

Schválené odrůdy konopí pěstovaného na vlákno od marketingového roku 2007/08:

Bialobrzeskie, Cannakomp, Fasamo, Fibriko TC, Finola, Lipko, Tiborszallási, UNICO-B.

Od marketingového roku 2008/09:

Rasami, Kompolti hybrid TC, Lovrin 110, Silvana.

Nařízením Komise (ES) č. 1124/2008 je od 1. 1. 2009 možno vyplácet podporu na všechny odrůdy konopí, uvedené na seznamu ve „Společném katalogu odrůd druhů zemědělských rostlin“ dne 15. března roku, pro který je poskytnuta podpora, a zveřejněné podle čl. 17 směrnice Rady 2002/53/ES, s výjimkou odrůd **Finola a Tiborszallási**.

V roce 2000 bylo konopím oseto 129 ha, sklizňová plocha činila 58 ha. V roce 2001 bylo oseto konopím pro textilní zpracování 29 ha, pro energetické využití 20 ha, v roce 2002 pro textilní zpracování 91 ha a pro energetické využití 2 ha a v roce 2003 pro zpracování na vlákno 115 ha a pro energetické využití 11 ha. V roce 2004 činila osevní plocha konopí 307 ha, z toho pro tírenské zpracování cca 230 ha se sklízí 1 400 t suchých stonků. Pro produkci osiva bylo určeno 37 ha. V roce 2005 bylo oseto konopím 156 ha, z toho pro energetické využití 21 ha. Pěstování konopí setého se postupně rozšiřovalo, v roce 2006 bylo dle údajů SZIF oseto 1 155 ha a v roce 2007 1 538 ha. Důsledky hospodářské krize se promítly do snížení ceny krátkého vlákna, což ve svém důsledku znamenalo i snížení plochy konopí na 518 ha v roce 2008. V roce 2009 dosáhne podle předběžných údajů osevní plocha cca 300 ha.

Způsob sklizně a vhodná sklizňová technika jsou dosud slabým článkem pěstitelské technologie konopí na vlákno.

V současnosti jsou v ČR tři akreditovaní zpracovatelé konopného stonku:

LENKA Kácov, Josef Benedikt Kladno, Marie Benešová Bžany. Zpracovatelská kapacita konopných stonků je 12 811 t a konopných vláken 2 943 t.

V roce 2009 ukončila v březnu provoz tírna Benešová Bžany, takže v nepravidelném režimu pracují pouze dva první zpracovatelé konopí, tj. Josef Benedikt Kladno a LENKA Kácov.

Zájem o konopné vlákno má v současné době především papírenský a automobilový průmysl a roste použití pro výrobu tepelných izolačních rohoží pro stavebnictví (od května 2009 je ve zkušebním provozu nová kapacita na výrobu izolačních rohoží z konopného vlákna Canabest). Konopí je také významnou plodinou pro energetické využití.

Plochy a produkce konopí setého v ČR

Rok	Jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Osevní plocha	ha	129	29	91	115	307	156	1 155	1 538	518
Výnos semene při pěstování na semeno	t/ha	0,8	0,8	0,85	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,7
Výnos stonku	t/ha	9,0	9,0	9,5	9,0	9,0	9,0	8,6	6,0	8,0
Výnos vlákna	t/ha	2,3	2,3	2,4	1,6	1,5	1,5	1,9	1,8	1,6
Výnos hmoty pro energetické využití	t/ha	10,0	10,0	10,5	10,0	10,0	8,5	9,5	8,5	6,5

Pramen: SZIF, Lnářský svaz ČR

Zahraníční obchod

Dovoz konopných surovin do ČR opět meziročně výrazně vzrostl na 2 151 t. Mezi nejvýznamnější dodavatele v roce 2008 patřila Francie (1 501 t), dále Německo (212 t), USA (187 t), Polsko (114 t) a Itálie (109 t).

Dovoz konopných surovin do ČR (t)									
KN kód	Název	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
5302 10	Konopí pravé, surové, máččené, nespředené	695,6	830,4	1 162,4	2 689,0	2 604,1	1 027,1	2 150,9	426,8
5302 90	Koudel, odpad z konopí pravého	47,8	7,4	48,6	3,7	7,7	10,9	9,8	11,8

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od 1. 1. – 31. 3. 2009

údaje od 1. 5. 2004 zahrnují i vnitřní obchod v rámci EU

Vývoz konopných surovin z ČR (t)									
KN kód	Název	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
5302 10	Konopí pravé, surové, máččené, nespředené	0,0	0,1	0,0	0,0	20,6	9,0	55,0	45,1
5302 90	Koudel, odpad z konopí pravého	0,8	0,3	0,2	0,4	1,3	22,5	299,5	0,7

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od 1. 1. – 31. 3. 2009

údaje od 1. 5. 2004 zahrnují i vnitřní obchod v rámci EU

Legislativní opatření vztahující se ke konopí

Pěstování konopí setého je v ČR legislativně ošetřeno zákonem číslo 167/1998 Sb., v platném znění. V tomto zákoně v § 24, bodu a) se zakazuje pěstovat druhy a odrůdy rostliny konopí (rod Cannabis), které mohou obsahovat více než 0,3 % látek ze skupiny tetrahydrokanabinolů. Dále § 29 tohoto zákona ustanovuje ohlašovací povinnost, podle které:

Osoby pěstující mák setý nebo konopí na celkové ploše větší než 100 m² jsou povinny předat hlášení místně příslušnému celnímu orgánu podle místa pěstování, písemně nebo v elektronické podobě, podepsané zaručeným elektronickým podpisem podle zvláštního právního předpisu

a) do konce května:

- výměru pozemků, které byly v příslušném kalendářním roce oseté konopím, včetně názvu použité registrované odrůdy, čísla parcely, názvu a čísla katastrálního území, nebo identifikačního čísla půdního bloku, případně dílu půdního bloku evidence půdy,
- odhad výměry pozemků, na nichž bude pěstováno konopí v příštím kalendářním roce,

b) v průběhu vegetace a sklizně:

- údaje o výměře pozemků a způsobu zneškodnění konopí, včetně názvu použité registrované odrůdy, čísla parcely, názvu a čísla katastrálního území, a to nejpozději do 5 dnů před provedením jejich zneškodnění,

c) do konce prosince příslušného kalendářního roku:

- výměru pozemků, které byly oseté konopím, výměru pozemků, ze kterých bylo sklizeno konopí, včetně názvu použité registrované odrůdy, čísla parcely, názvu a čísla katastrálního území, nebo identifikačního čísla půdního bloku, případně dílu půdního bloku evidence půdy.
- množství sklizeného konopí (stonku) a semene konopí,
- hmotnost, sklizňový rok makoviny nebo konopí prodaného nebo jinak převedeného a identifikační údaje nového nabyvatele.

Dotační politika

Pěstování konopí setého pro vlákno je podobně jako v EU u nás podporováno. V roce 2005 bylo pěstování této komodity podpořeno v rámci jednotné platby na plochu (SAPS) sazbou 2 110,70 Kč/ha, v roce 2006 činila sazba 2 517,80 Kč/ha, v roce 2007 – 2 791,50 Kč/ha a v roce 2008 to bylo 3 072,70 Kč/ha.

V rámci platby na pěstování plodin na orné půdě (TOP-UP) bylo v roce 2005 pěstování konopí podpořeno sazbou 2 314,90 Kč/ha a v roce 2006 – 2 240,40 Kč/ha a v roce 2008 1 341,40 Kč/ha v rámci platby na zemědělskou půdu.

Pěstování konopí pro energetické účely: v roce 2005 bylo podpořeno cca 21 ha v rámci jednotné platby na plochu při sazbě 2 110,70 Kč/ha. Z dotačního **programu I. U – Podpora pěstování bylin pro energetické využití** bylo pěstování této komodity podpořeno sazbou 2 000 Kč/ha, tj. celkem na pěstování konopí pro energetické účely dostal pěstitel 4 111 Kč/ha.

V roce 2006 žádný pěstitel konopí pro energetické účely nepožádal o dotaci z dotačního programu I. U, platba SAPS byla vyplácena ve výši 2 517,80 Kč/ha. V roce 2007 byla sazbou 3 000 Kč/ha v rámci dotačního programu I. U vyplácena podpora na 24 ha konopí a v rámci jednotné platby na plochu ve výši 2 751,50 Kč/ha na 6 ha.

Dotační program I. U byl v roce 2008 zrušen. Prostřednictvím plateb SAPS a TOP-UP na zemědělskou půdu nebyla vyplácena žádná podpora na konopí pro energetické účely.

Aby pěstitel konopí setého mohl obdržet finanční podporu, musí splnit některé podmínky. Především musí mít zemědělskou půdu, na které v uvedeném roce pěstuje konopí, vedenou v Evidenci využití zemědělské půdy podle užívatelských vztahů, což vyplývá ze zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, v platném znění. V žádosti na jednotnou platbu na plochu je nutné uvést, že se jedná o plochu osetou konopím setým. Dále je povinen k žádosti připojit:

- uznávací list o uznání osiva konopí,
- čestné prohlášení, ve kterém se zaváže neprodleně oznámit Fondu začátek kvetení konopí. Tetrahydrokanabinol je totiž nejvíce obsažen v květenství rostlin, naopak ve stonku a v semeni se téměř nevyskytuje. Členské státy mají povinnost zřídit systém umožňující ověřit obsah tetrahydrokanabinolu nejméně na 30 % ploch z celkové výměry pěstovaného konopí na vlákno. Odběr vzorků musí zahrnovat alespoň 30 % pěstitelů a všechny pěstované odrůdy. Z odrůd konopí, které jsou povoleny pro pěstování pro účely produkce vlákna v zemích EU, uvedené ve Společném katalogu odrůd druhů zemědělských rostlin, byly pro podmínky ČR odzkoušeny a registrovány odrůdy Beniko, Bialobrzeskie a Monoica.

Žádosti o podporu pěstování konopí na vlákno se podávají na příslušnou AZV MZe do 15. května příslušného roku.

Konopí je plodina s mnohostranným využitím. Získané vlákno je vhodné pro výrobu papíru, stavebních izolací, lisovaných termoplastických dílců pro automobilový průmysl.

Úprava konopného vlákna k textilnímu užití pro výrobu speciálních tkanin je předmětem výzkumu. Pro své vlastnosti, jako je trvanlivost, prodyšnost a tepelně izolační vlastnosti má konopné vlákno možnost uplatnění nejen v klasické výrobě textilních materiálů (džínsovina, dekorační látky), ale zejména při výrobě speciálních textilií a výrobků, určených pro netextilní průmyslové využití. Významné je využití konopného semene a oleje v potravinářství, farmacii a kosmetice. Vysoce se hodnotí i další kladné vlastnosti, související s výrobou, jako je menší výrobně energetická náročnost, druhotná zpracovatelnost a biodegradabilita použitého materiálu.